

EURİPİDES

HERAKLESÖĞULLARI

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN: ARI ÇOKONA

Genel Yayın: 5473

• Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

EURİPİDES
HERAKLES OĞULLARI

ÖZGÜN ADI
ΗΡΑΚΛΕΙΔΑΙ

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN
ARİ ÇOKONA

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2018
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İ. BASIM, MART 2022, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-992-6 (CİLTLİ)
ISBN 978-625-405-991-9 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel. (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

EURİPİDES

HERAKLESOĞULLARI

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
ARİ ÇOKONA

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Euripides'in Hayatı

Euripides MÖ 480'de Perslerle Yunanlılar arasındaki Salamis Deniz Savaşı'nın yapıldığı gün Salamis Adası'nda doğdu. Aynı gün o tarihte kariyerinin zirvesinde olan Aiskhylos savaşta ağır yaralanmış, on altı yaşındaki Sophokles de savaş sonrasında yapılan kutlamalarda gençler korusunu yönetmiş, paian marşını okumuştur. Plutarkhos'un *Ethika*'da (*Moralia*) aktardığı bu bilgi kurgusal olmakla birlikte üç büyük tragedya ozanını önemli bir tarihî olay etrafında birleştirir.

Euripides'in babası Mnesarkhos ya da Mnesarkhides bir küçük satıcıydı, annesi Kleito da pazarda sebze satardı. Ancak bu bilgiler ozanın düşüncelerinden ve tiyatro sanatına getirdiği yeniliklerden rahatsız olarak soyunu önemsiz göstermek isteyen Aristophanes ve çağdaşı diğer komediya yazarları tarafından uydurulmuş olabilir. MÖ III. yüzyıl tarihçisi Philokhoros babasının toprak sahibi olduğunu, annesinin de soylu bir aileden geldiğini iddia eder. İyi bir eğitim almış olması da ailesinin ona bu imkânı sağlayabilecek derecede zengin olmasıyla açıklanabilir.

Gençliğinde güreş ve boks karışımı bir dövüş sporu olan "pangration" ve güreşle ilgilendi, Panathenaia yarışmalarında bu branşlarda birinci oldu. Ancak erken yaşlarda

spordan uzaklaştı ve resim sanatına gönül verdi. Tragedya yazarı olarak ünlendikten sonra bile Megara'da resimlerinden övgüyle bahsedildiği söylenir. Daha sonra Prodikos'tan hitabet, Anaksagoras'tan felsefe dersleri aldı, Protagoras ve Sokrates'le yakın dostluklar geliştirdi. Okumaya çok meraklıydı ve döneminin en zengin kitaplıklarından birine sahipti. Salamis'te iki girişi olan bir mağaraya sığınmaktan hoşlanır, deniz manzarasının karşısında kitap okur, eserlerini yazardı. Genel kültürü bunca geniş olan Euripides çağdaşları tarafından "sahnelerin filozofu" olarak tanındı. Tiyatroya pek ilgi duymayan Sokrates'in arkadaşının eserleri sahnelendiğinde onları mutlaka izlediği söylenir.

Melito ve Khoirini adlı iki kadınla iki başarısız evlilik yaptı. Antik yazarlar eserlerinde kadınları kötü göstermesini başarısız evlilikleriyle açıklamaya çalışırlar. İlk eşinden Mnesarkhides (tüccar), Mnesilokhos (aktör) ve Euripides (tragedya yazarı) adlı üç oğlu oldu. En küçükleri ve adaşı Euripides babasının erken ölümüyle sahnelenemeyen *Bakkhalar* ve *İphigenia Aulis'te* tragedyalarını sahneledi.

Komedi yazarlarının sert eleştirilerinden ve çağdaşlarının değerini anlayamamasından rahatsız olarak hayatının sonlarına doğru, MÖ 408'de Atina'yı terk etti. Önce Thesalia'nın Magnesia şehrinde kaldı. Orada ona vergi muafiyeti tanındı, büyük sevgi ve saygı gösterildi. Daha sonra Makedonya kralı Arkhelaos'un davetini kabul ederek Pella'ya gitti. Sanatların koruyucusu Arkhelaos, krallığının başkentinde tragedya yazarı Agathon, besteci Timotheos, ressam Zeukses gibi sanatçıları toplamıştı. Euripides burada *Arkhelaos*, *Temenides* ve *Bakkhalar* tragedyalarını yazdı. Tarihçiler ilk kez Pella'da sahnelenen bu tragedyaları Makedonya Krallığı'nda halkın Yunanca konuştuğunun kanıtı olarak gösterir.

Euripides MÖ 406'da Amphipolis'te öldü ve Arethusa'da görkemli bir anıt mezara defnedildi. Bir söylentiye göre şehir dışında gezintiyeye çıkan şairi ava çıkmış olan kralın av kö-

pekleri parçalamıştı. Kaynaklar meslektaşını anmak üzere Sophokles'in o yılki tiyatro temsillerine matem elbisesiyle çıktığını ve korosunu sahneye çelenk taktırmadan çıkardığını aktarır. Atinalılar daha sonra Dionysos Tiyatrosu'nda ozanın bronz heykelini diktiler. Heykel ozanı asık suratlı, üzgün ve düşünceli gösteriyordu.

Eserleri

Euripides 81'inin adı bilinen toplam 92 eser yazdı. Biri satyrikon drama olmak üzere bunlardan 19'u günümüze kadar geldi. MÖ 455'te *Peliades* ile ilk kez katıldığı Büyük Dionysia drama yarışmasında üçüncü oldu. İlk birinciliğini otuz dokuz yaşında, bugün adı bilinmeyen bir eserle MÖ 451'te kazandı. Yarışmalara bunca katılmasına karşın, biri MÖ 405'te ölümünden sonra olmak üzere sadece beş birincilik kazandı. Ancak yeniliklere açık olduğu için gençler tarafından çok seviliyordu. Yazıldıkları tarihlerde çağdaşlarının beğenisine pek hitap etmeyen eserlerinin değeri zamanla anlaşıldı. Aiskhylos'un ve Sophokles'in yedişer eseri günümüze kadar eksiksiz gelirken, Euripides'in iki büyük rakibinin toplamından daha fazla eseri bu şansa sahip oldu.

Klasik dönemin eleştirmenleri üç büyük ozanın eserlerini değerlendirirken, Aiskhylos'un Pers savaşları döneminin cesur savaşçı ve dindar insanını, Sophokles'in de Perikles yönetimindeki Altın Çağ'ın her alanda aşırılıklardan kaçınan dengeli ve uyumlu Atinalısını anlattığında birleşirler. Euripides sofistlerin öğretisiyle yaygınlaşan kuşkucu ve bütün değerleri sorgulayan çağının bireyini anlatır. İlk iki ozanın oyunlarının kurgusu kahramanların ilahi irade ve kader gibi dış güçlerle çatışmalarına dayanır. Euripides'te ise trajik kurgu insanın iç dünyasında şekillenir. Çatışma bilinçle bilinç dışı, arzularla görev arasındadır.

Üç ozanın mitolojik geleneğe yaklaşımları da farklıdır. Aiskhylos tanrılara atıfta bulunan mitleri “kutsal gelenekler” olarak görür, onlarda ilahi bir derinlik olduğuna inanır. Sophokles yüzeysel sembollere bağnazca bağlılığa ve atalarının kültürel mirasına saygısızlığa kapılmadan mitlere dengeli yaklaşır, onlardan yararlı dersler çıkarır. Anaksagoras’ın öğrencisi ve Sokrates’in arkadaşı Euripides diğerlerinden farklı olarak geleneği sorgular. Tanrıları kaba ve adalet duygusundan yoksun gösteren mitleri kabullenmekte zorlanır. Tanrıların kötü şeyler yapmadığını, iyiliği amaçlayan manevi güçler olduğunu söyler.

Euripides yazmaya başladığında tragedya Aiskhylos ve Sophokles’in katkılarıyla gelişimini tamamlamıştı. Ancak büyük ozanların sonuncusu özellikle son eserlerinde yoğun biçimde kullandığı bazı yenilikler getirdi. Konularını esinlendiği geleneksel mitosları özgürce değiştirdiği ve kahramanlarının karakterlerini çok karmaşık çizdiği için izleyicileri seyredecekleri oyuna hazırlayan uzun ve ayrıntılı önsözler geliştirdi. Monolog şeklinde verilen önsözler *Ion*, *Bakkhalar* ve *Hippolytos*’ta olduğu gibi bir tanrı tarafından okunduğunda bazen tragedyanın gelişimi ve sonu hakkında ipuçları da veriyordu.

Karmaşık olay örgüsü ve kahramanlar arasındaki sert çatışmalar oyunu çıkmaza sürüklediğinde bunu çözmek için “deus ex machina” kullanımını getirdi. Mekanik bir aygıt yardımıyla sahneye yukarıdan bir tanrı karakterinin indirilmesi anlamına gelen bu yenilik beklenmedik çözümler üretebiliyordu ve kısa sürede diğer ozanlar tarafından da benimsendi. Ancak bazı çağdaşları ve özellikle komedi yazarları “mekanik tanrı” kullanmasını Euripides’in kurgulama yetersizliğine verdiler.

Euripides’in koro bölümleri diğer ozanlarda olduğu gibi tragedyanın konusuyla sıkı sıkıya bağlı değildir. Tragedyadan bağımsız birer şiir olarak da okunabilirler. Plutarkhos’a göre Sicilya’da tutsak düşen Atinalı askerler onun şiirlerini

okuyarak katı Syrakusalıları yumuşatıp su ve yemek vermelerini sağlamıştı.¹ Oyunlarında kurgu ön plandayken koronun işlevi *Troyalı Kadınlar* ve *Bakkhalar* gibi önemli yer kapladığı bazı eserleri dışında yüzeyseldir. Etik ve felsefi mesajlar vermekten hoşlanır. Kahramanlarının ruhsal durumlarını, endişelerini ve tutkularını sergiler. Tragedyalarında birey ilk kez toplumun önüne geçer.

Euripides hayatının hiçbir döneminde aktif siyaset yapmadığı hâlde oyunlarında siyasi düşüncelerini sergilemekten hoşlanır. Döneminin sorunlarına vatandaş mantığıyla değil, daha çok felsefeci mantığıyla yaklaşır. Toplumu felakete sürükleyen demagoglara olduğu kadar kibirli oligarşi mensuplarına da karşıdır. Siyasi hayatta sağduyunun ve düzenin hayranıdır. Kentleri orta sınıfların ve özellikle kendi elleriyle toprağı işleyenlerin ayakta tuttuğuna inanır.

Aristoteles *Poetika*'da Euripides'i ozanların en trajiği olarak nitelemesine karşın yapıtlarını pek başarılı bulmaz. Sophokles'in tragedya karakterleri hakkındaki bir değerlendirmesini aktararak ozanı şöyle eleştirir: "Sophokles karakterleri olmaları gerektiği gibi gösterirken, Euripides onları oldukları gibi gösterir." Euripides belki de bu yüzden, çağdaş tiyatroya en yakın eserler veren klasik ozan ya da modern ozanların ilki olarak nitelenmektedir.

Euripides'in günümüze kadar gelen eserleri alfabetik sırayla şunlardır:

Alkestis (Günümüze ulaşan en eski tarihli oyunu.)

Andromakhe

Bakkhalar (Ölümünden sonra oğlu Euripides tarafından sahnelenip birincilik ödülü aldı.)

Elektra

Fenikeli Kadınlar

Hekabe

1 Plutarkhos, *Paralel Hayatlar*, Nikias, 29.

Helene

Herakles

Heraklesoğulları

Hippolytos (Birincilik ödülü)

İon

İphigenia Aulis'te (Ölümünden sonra oğlu Euripides tarafından sahnelenip birincilik ödülü aldı.)

İphigenia Tauris'te

Kyklops (Antikiteden günümüze kadar eksiksiz gelen tek satyrikon dramadır.)

Medea

Orestes

Rhesos (Euripides'in eseri olduğu konusunda kuşku-
lar vardır.)

Troyalı Kadınlar

Yakarıcılar

Heraklesoğulları

Heraklesoğulları'nın Peloponnesos Savaşı'nın ilk yıllarında yazıldığına ve Yunan dünyasının bu büyük iç savaşının dördüncü yılı olan 427'de sahnelendiğine inanılıyor. Ozan bu eseriyle siyasi gerçekliğe şiirsel bir yaklaşımda bulunmak ve savaşın doğurduğu etik sorunlar hakkında düşüncelerini belirtmek istedi.

Heraklesoğulları ve daha geç tarihli *İketides* (Yakarıcılar) ozanın "vatansever" olarak adlandırılan döneminde yazıldı ve Sparta karşıtı düşüncelerini dile getirdi. Her Atinalı gibi Euripides de Atina'nın savaştan galip çıkmasını istemesine karşın "onurlu bir barış" da onu mutlu edebilirdi.

Tragedya bir Atina methiyesi gibidir. Kral Demophon ile Marathonlu yaşlılar kente sığınan Herakles'in çocuklarına gerekirse onlar için savaşmayı göze alarak kucak açıyor, Atina'nın yüce gönüllülüğünü gözler önüne seriyorlar. Aynı

zamanda kentin adil yönetilmesi ve sanatların gelişmesine uygun şartlar sağlaması övülüyor. Ozan yurttaşlarına kentlerinin önemini göstererek yurtseverlik duygularına sesleniyor, onu korumak gibi kutsal bir görevleri olduğunu hatırlatıyor. Bununla birlikte savaşın ve özellikle iç savaşın neden olduğu ahlak çöküntüsüne de dikkatleri çekerek bu durumun önlenmesi gerektiğini söylüyor.

Euripides bir kentin kendisine sığınanlara karşı ne yükümlülükler taşıdığı, savaş esirlerine nasıl davranılması gerektiği gibi birçok konuyu ele alıyor. Bir bireyin ait olduğu toplumun yararına kendini feda etmesine ya da kurban edilmeye gönüllü olmasına değiniyor. Kökleri tarih öncesine kadar inen bu geleneği yurtseverlik belirtisi olarak yüceltiyor. Euripides sevdiği bu konuya *İphigenia Aulis'te*, *Phenikeli Kadınlar*, *Hekabe* ve *Troyalı Kadınlar* tragedyalarında da yer veriyor.

İnsanları yüceltmeden, oldukları gibi göstermeye özen gösteren Euripides bazen şartların değişmesiyle davranışlarını tamamen değiştirebileceklerini göstermekten çekinmiyor. Herakles'in çocukları can havliyle bir tapınağa sığınarak kendilerine merhamet gösterilmesi için yalvarırlarken, şartların değişmesiyle Herakles'in annesi Alkmene esir alınan düşmanın öldürülmesini isteyebiliyor.

Heraklesoğulları Euripides'in günümüze gelen en kısa tragedyasıdır. Eserin kısalığı ve Makaria'nın kurban edilişi konusunun biraz muğlak anlatılması orijinal metnin büyük bir kısmının kaybolmuş olabileceğini düşündürüyor. Nitekim Stobaios *Heraklesoğulları*'na ait olduğunu iddia ettiği birkaç dizeyi kaydetmiştir. Kitabın sonunda bu dizelerin çevirisi de veriliyor.

Çeviride oyunun eski Yunanca aslı (Euripidis Fabulae, vol. 1. Gilbert Murray. Oxford. Clarendon Press, Oxford. 1913) kullanıldı. Yapılan çeviri çağdaş Yunanca (Georgios Blanas, Nefeli Yayınları, 2011 – Theodoros Maupoulos,

Zitros Yayınları, 2006 – Tassos Roussos, Kaktos Yayınları, 1992 – Kostas Varnalis, Feksi Yayınları, 1913) ve İngilizce (G. Theodoridis, 2010 – David Kovacs, 1994 – Edward P. Coleridge, 1891) çevirileriyle karşılaştırıldı.

Ari Çokona
İstanbul, 2021

HERAKLESOĞULLARI

Kişiler

İOLAOS	Herakles'in yeğeni ve silah arkadaşı
HABERCİ	Eurystheus'un habercisi
KORO	Marathonlu yaşlılar
DEMOPHON	Atina kralı, Theseus'un oğlu
MAKARIA	Herakles'in kızı
ALKMENE	Herakles'in annesi
HİZMETÇİ	Herakles'in oğlu Hyllos'un hizmetçisi
EURYSTHEUS	Argos Kralı

Prologos (1 – 72)

(Atina yakınlarındaki Marathon'da Agoraios¹ Zeus'un tapınağının önü. İolaos yanında Herakles'in küçük oğullarıyla tapınağa sığınmıştır. Herkesin başında sığınmacı olduklarını gösteren çiçeklerden yapılmış taçlar var. Sunağın üstü zeytin dallarıyla kaplı.)

İOLAOS

Çok eskiden beri şuna inanırım: Bazı insanlar doğaları gereği herkese adil davranmak için doğmuştur, bazıları da doymak bilmez bir hırsla çıkarlarını kollar. Kentlerine bir yararları dokunmaz, herkese kötü davranırlar, ama kendilerinin en iyi dostudurlar.

Bunu başkalarından duymadım, deneyimle öğrendim. Argos'ta huzur içinde yaşayabilecekken, onuruma düşkün olduğum ve akrabalık bağlarına² saygı duyduğumdan yeryüzünde bizimle birlikte olduğu süre içinde Herakles'e yardım etmek için herkesten çok eziyete katlandım.

1 Tapınak halkın toplandığı agorada bulunduğu için bu adı almıştı ve Agoraios "agorayı koruyan" anlamına geliyordu.

2 İolaos Herakles'in üvey kardeşi İphikles'in oğludur. Amcasına bütün seferlerinde eşlik etti ve onun savaş arabasını sürdü.

10 Ölümünden sonra³ da beni kurtarmaları için başkalarına
 ihtiyaç duymama karşın çocuklarını kanatlarımın altına
 alarak hayatta tutmaya çalışıyorum. Babaları bu dünyadan
 ayrıldığında Eurystheus⁴ onları hemen öldürmek istedi,
 ama ondan kaçabildik. Vatanımızı yitirdiysek de hayatta
 15 kalmayı başardık. O günden beri sürgündeyiz, bir kentten
 ayrılıp diğerine taşınıyoruz hiç ara vermeden. Çünkü
 Eurystheus bize yaptığı bunca kötülüğe şu hakareti de
 eklemeyi doğru buldu. Can havliyle bir yere sığındığımızı
 öğrendiği zaman oraya elçiler göndererek yetkililerden
 20 kendisine teslim edilmemizi istiyor. Kentler de Argos gibi
 bir kentin dostluğuna büyük önem verdiklerinden
 düşmanlığına yol açmamak ve onu memnun etmek için
 bize sırt çeviriyorlar. Benim güçsüz, çocukların⁵ da
 küçük ve babalarından yoksun yetimler olduğunu
 25 görünce güçlü olana boyun eğerek bizi kovuyorlar
 topraklarından. Ben de her yerden kovulan
 çocuklarla birlikte kaçıyorum ve çektikleri acıları
 onlarla birlikte çekiyorum. Çocukları kendi başlarına
 terk etmek istemiyorum, çünkü birileri, “Bakın,
 30 zavallıların babası yok ve İolaos akrabaları
 olduğu hâlde onlara yardım etmiyor,” diyebilir.
 Hellas’ın her köşesinden ayrı ayrı kovulduktan
 sonra buraya, Marathon’a ve çevresindeki
 topraklara geldik. Tanrılar yardım etsin
 35 diye kutsal sunaklara sığındık. Derler ki

3 Eşi Dieaneira’ın verdiği zehirli giysi üzerine yapıştığında, acıyla kıvranan Herakles Oite Dağı’nda kendi isteğiyle ateşe verildi. Ateş harlayınca bir şimşek çaktı ve Herakles bulutlar üzerinde gökyüzüne yükseldi.

4 Eurystheus da Herakles gibi Perseus’un torunuydu. Kocasının Herakles’in annesi Alkmene ile ilişkisini kıskanan Hera intikam almak için Zeus’un bir buyruğunu hileyle değiştirdi. Buna göre Perseus’un ilk torunu Mykenai kralı olacaktı. Hera Alkmene’nin hamileliğine müdahale ederek Herakles’in doğumunu geciktirdi, Eurystheus’un daha erken doğarak kral olmasını sağladı.

5 Mitolojiye göre Herakles’in çoğu erkek yetmişten fazla çocuğu vardı.

ülkeyi Pandion'un⁶ soyundan devraldıkları
erle Theseus'un iki oğlu⁷ yönetiyormuş.
Bu ikisi çocukların akrabası olduğu için şanlı
Atina'nın sınırlarına kadar geldik. Kaçışımızı
iki yaşlı yönetiyor: Ben Herakles'in oğullarının 40
başındayım, Alkmene de tapınakta bağrına
bastığı kızları hayatta tutmaya çalışıyor.
Çünkü gencecik kızları kalabalığın gözleri
önünde sunakta bekletmeye utanıyoruz.
Bu arada Hyllos⁸ ile kardeşlerden büyükleri 45
bu topraklardan da zorla kovulursak
yerleşebileceğimiz yeni bir yer arıyorlar.

(*Sahneye Haberci girer.*)

Çocuklar yanıma gelin, giysilerime yapışın!
Bizi vatanımızdan kovarak bir kentten
ayrılıp diğerine sığınmaya mahkûm eden 50
Eurystheus'un habercisi buraya doğru geliyor.
Seni de, seni göndereni de lanetliyorum
nefret edilesi adam! Daha önce çocukların
soylu babasına da nice kötü haberler getirmiştin!

HABERCİ

Önünde oturduğun sunağın güvenli bir yer olduğunu 55
ve dost bir ülkeye geldiğini düşünüyorsan eğer
aklına şaşarım! Kimse Eurystheus'u göz ardı edip
senin yararsız güçsüzlüğünü yeğlemez. Ne direniyorsun
boşuna, yürüsene! Yerinden kalk da taşta tutulmak
üzere beklendiğin Argos'a gitmek için yola koyulalım. 60

İOLAOS

Hayır! Tanrının sunağı bana yardım edecek
ve topraklarına bastığımız bu ülke özgür!

6 Pandion, Aigeus'un babası ve Theseus'un dedesiydi.

7 Demophon ve Akamas.

8 Herakles ile Dieaneira'nın oğlu. Adını Lydia'da Hermos (Gediz) Nehri'nin
bir kolu olan Hyllos'tan aldı. Herakles odun yığınının üzerinde ölmek üze-
reyken sevgilisi İole'yi ona emanet etmişti.

HABERCİ

Benim şu ellerime iş çıkarmak mı istiyorsun?

İOLAOS

Ne beni, ne de çocukları buradan zorla götürebilirsin.

HABERCİ

65 Görürsün! Bu konularda iyi bir kâhin olmadığın ortada.

İOLAOS

Hayatta olduğum sürece bunu yapamayacaksın.

HABERCİ

Çekil aradan! İstesen de istemesen de çocukları
sahipleri olan Eurystheus'a geri götüreceğim.

(*Haberci sertçe iterek İolaos'u yere yıkar.*)

İOLAOS

70 Yardım edin Atina'nın kadim halkı! Sığınmış
olduğumuz Agoraios Zeus'un tapınağından koparıp
götürüyorlar bizi. Çelenklerimizi kirletiyorlar. Kent
için utanç kaynağı ve tanrılara saygısızlıktır bu.

Parodos (73 – 119)

KORO

Nedir sunaktan gelen bu gürültü?

Nasıl bir felaketin habercisidir duyulanlar?

75 Yerde yatan şu güçsüz ihtiyara
baksanıza! Zavallı yaşlı adam! Seni
kim acımasızca yere serdi böyle?

İOLAOS

Yabancılar, bu adam beni zorla Zeus'un sunağından
uzaklaştırarak tanrılarınıza saygısızlık ediyor.

KORO

80 Dört kentte⁹ bir arada oturan

---

9 Atik tetrapolis dört kentten oluşuyordu: Oinoe, Probalinthos, Trikorynthos ve Marathon.

bu halka nereden geldin
yaşlı adam? Euboia sahilinden
karşıya tekneyle mi geçtin yoksa?

İOLAOS

Adalı hayatı değildir yaşadığım yabancılar.
Mykenai'den geldim topraklarınıza.

85

KORO

Mykenaililer hangi adla sesleniyordu sana orada?

İOLAOS

Herakles'in yoldaşı İolaos'u duymuş
olmalısınız! Pek tanınmamış biri sayılmam!

KORO

Seni tanırım, adını duymuştum
eskiden. Ama ellerinden tuttuğun
yeni yetmeler kimin çocuğu? Söyle bize!

90

İOLAOS

Yabancılar, bunlar Herakles'in çocukları
ve sığınmacı olarak geldiler kentinize.

KORO

Buraya neden geldiler, söyle bize! Yoksa
kent yöneticileriyle konuşmak mı istiyorlar?

95

İOLAOS

Onları teslim etmeyin ve izin vermeyin
tanrılarınızın kutsal sunağından koparılarak
gerisin geriye Argos'a gönderilmelerine.

HABERCİ

Ama bu sizi yönetenlerin hoşuna gitmeyecek.
Efendileriniz sizi burada bulmasınlar.

100

KORO

Tanrılara sığınanlara saygı gösterilmelidir
yabancı. İnançsız eller onları sunaklardan
zorla çekip götürmemeli. Kutsal adalet
tanrıçası bunu kabul etmez çünkü.

HABERCİ

105 Bunları ülkenden kovarak sahipleri olan Eurystheus'a
teslim edersen şiddete başvurmayacağım sana karşı.

KORO

Tanrılarına sığınan yabancılara sırt çevirmek
bir kent için büyük utanç kaynağıdır.

HABERCİ

110 Sağduyulu davranarak belalardan
uzak durmak da yapılacak şeylerin en iyisidir.

KORO

Bu küstahlığa cüret etmeden önce ülkemizin kralıyla
konuşman gerekirdi. Özgür kentimize saygı göstermeli,
tanrılarımıza sığınan bu yabancıları zorla götürmeye
çalışmamalıydın.

HABERCİ

Bu ülkenin kralı kim?

KORO

115 Şanlı Theseus'un oğlu Demophon!

HABERCİ

Demek ki en başta onunla konuşmam gerekiyormuş.
Şimdiye kadar söylediklerim boşa gitti anlaşılan.

KORO

İşte! Söyleyeceklerini dinlemek için kardeşi
Akamas ile birlikte hızlı adımlarla buraya geliyor.

I. Epeisodion (120 – 352)

*(Sahneye Demophon ile Akamas girer. Demophon
koroya hitaben konuşur.)*

DEMOPHON

120 Yaşça büyüğüm olduğun hâlde, yardım etmek için
gençleri geride bırakarak Zeus'un sunağına geldiğine göre
anlat bana bu kalabalığın neden burada toplandığını!

KORO

Kralım, sunağa çelenk astıklarını gördüğün
şu sığınmacı gençler Herakles'in oğulları.

Bu da babalarının sadık yoldaşı İoalos.

125

DEMOPHON

Böyle çılgık atmalarının nedeni ne peki?

KORO

Şu adam gençleri zor kullanarak sunaktan uzaklaştırmaya
çalışırken kargaşa koptu ve yaşlı adam yere düştü.

Acıma duygusuyla gözlerimin yaşarması bundandır.

DEMOPHON

Giysilerinin şekli ve görüntüsü Hellenlere özgü
olmasına karşın yaptığı şeyler barbar ellere
yakışıyor. Hiç zaman yitirmeden hangi ülkeden
yola çıkıp buraya geldiğini hemen söyle!

130

HABERCİ

Argosluyum öğrenmek istediğin buysa
ve kimin emriyle buraya neden geldiğimi
açıklamak isterim. Mykenai kralı Eurystheus
bu çocukları alıp ona götürmem için gönderdi
beni. Birçok şey söylemeye ve yapmaya
yetkim var yabancı. Bir Argoslu olarak
ülkemin yasalarına göre ölüme mahkûm
edildikten sonra kaçan bu Argosluları geri

135

götürüyorum. Bir ülkenin halkı kendi yasalarını
çıkartıp yurttaşlarına uygulama hakkına sahiptir.
Bunlar başka birçok kentin sunağına da sığınmacı
oldular,¹⁰ ama hepsine sana söylediklerimi söyledim
ve kimse başını belaya sokmaya cesaret edemedi.
Ülkene ya seni aptal sandıkları için ya da hayatta kalıp
kalmayacaklarını bilmeden, çaresizlikten şanslarını

140

145

¹⁰ Herakles'in öldükten sonra oğulları babalarının dostu ve akrabası olan Trakhis kralı Keyks'in yanına sığınmıştı. Ancak Eurystheus Keyks'i tehdit ederek çocukları Trakhis'ten kovdurdu.

denemek üzere geldiler. Çünkü Hellas'ı dolaşırken
150 gördükleri bunca kent arasında düşüncesizlik ederek
kendilerine sadece senin acıyacağını umuyorlarsa
aklının başında olduğunu düşünmedikleri kesin.
Onları ülkende tutmakla, bir de bizim götürmemize
izin vermekle neler olacağını bir kıyaslasana!
155 Bizden sağlayacağın faydalar şunlar: Kentine
Argos gibi güçlü bir müttefik ve Eurystheus'un
desteğini kazandıracaksın. Ama sızlanma
ve yakarışlarına kulak verip acırsan onlara
bu iş silahlı çatışmayla sonuçlanır. Mücadelemizi
160 soğuk çelikle boy ölçüşmeye vardırmayacağımızı
sanma sakın. O zaman halkına bu savaşı nasıl
açıklarsın? Argoslular hangi topraklarına saldırdı,
senden neler aldı ki onlarla savaşmak istersin?
Savaş meydanında ölenlerin cenazesini hangi
165 müttefiklerinin yardımına koştuğun için, kimin hatırı
için kaldıracaksın? Bir ayağı çukurda değersiz bir ihtiyarla
bu çocuklar uğruna çamura saplandığın için yurttaşların
aleyhinde konuşacak. Belki de çocukların geleceğine
yatırım yaptığını söylersin, ama böylesi bir umut
170 elde edebileceğin kazançların yanında yetersiz kalır.
Umutlarını dayandırdığın şu çocuklar büyüdüklerinde
Argosluların karşısına çıkacak kadar iyi savaşçı

olamayacaklar.

Savaşacak yaşa gelmeleri bile uzun süre gerektiriyor
ve o zamana kadar neler olacağı belli değil. Sen beni dinle,
175 hiçbir şey vermene gerek kalmadan, sadece onları
götürmeme karşı çıkmayarak Mykenai'nin dostluğunu
kazanacaksın. Ve sakın sıklıkla düştüğünüz hataya düşme,
güçlüyle dost olabilecekken zayıfın dostluğunu yeğleme.

KORO

İki tarafın söyleyeceklerini dikkatle dinlemeden
180 gerçekler nasıl anlaşılabilir, adil kararlar nasıl verilebilir?

İOLAOS

(Ayağa kalkarak konuşmaya başlar.)

Kralım, kentinizin yasalarına göre başka yerlerden farklı olarak söylenenleri dinlemeye ve hiç kimsenin müdahalesi olmadan onlara yanıt vermeye hakkım var. Bizim bu adamla paylaştığımız herhangi bir şey yok.

Hakkımızda verdikleri karara göre artık Argos'ta kalamıyoruz ve vatanımızdan sürüldük. Öyleyse bu adam bizi ne hakla yurttaşymışız gibi sürülmüş olduğumuz Mykenai'ye geri götürmek istiyor? 185

Bizler şimdi yabancıyız. Yoksa Argos'tan sürülenler sizce Hellas'ın her kentinden de mi sürülmeyi hak ediyor? Ama bu Atina için söz konusu olamaz. 190

Atinalılar Argosluların korkusundan Herakles'in çocuklarını topraklarından kovmazlar. Burası şimdi yaptığın gibi Argos'u yücelterek bu çocukları sığındıkları sunaktan haksızca kovabileceğin Trakhis ya da küçük bir Akhaia kenti değil. 195

Söylediklerine hak verirlerse bundan böyle Atina özgür bir kent sayılabilir mi bilemem! Ama ben bu insanların doğasını ve huylarını iyi bilirim, ölmeyi tercih ederler. Erdemli insanlar için onurları hayatlarından değerlidir. 200

Kent için söylediklerim yeterli, övgünün aşırısı iyi değil çünkü! Kendimden bilirim, gereğinden fazla övüldüğümde çoğu zaman sıkılırım.

Bu toprakları yönettiğin için çocukları neden kurtarman gerektiğini anlatmak istiyorum sana. Pittheus¹¹ Pelops'un oğluydu, onun kızı Aithra da baban Theseus'u doğurdu. Şimdi de sana çocukların soyağacını anlatayım. 205

11 Pittheus bilgeliği ve kehanet yeteneğiyle tanınıyordu. Bu yeteneğini kullanarak Aigeus'un yiğit bir oğlunun doğacağını sezmışti. Aigeus'u sarhoş ederek kızı Aithra ile yatmasını sağladı. Bu birliktelikten Theseus doğdu.

- 210 Herakles Zeus ile Pelops'un kızı Alkmene'nin
oğluydu. Babalarınız birinci dereceden kuzenlerin
çocukları. Demek ki Demophon, bu çocuklarla
aynı kökenden geliyor soyunuz. Ama ben onlara
yardım etmek için kan bağından başka nedenlerin de
215 var diye düşünüyorum. Bir zamanlar Herakles
ve onun sağ kolu olan ben, Theseus'la birlikte
nice yiğidin canına mal olan kemeri¹² getirmek
için denize açılmış, Hades'in güneş görmeyen
derinliklerinden gün yüzüne çıkarmıştık onu.¹³
220 Bütün Hellas tanıktır buna. Çocuklar bu iyiliğin
karşılığı olarak istiyorlar yardımını. Teslim etme
onları ve izin verme tanrının sunağından kopararak
ülkenden zorla götürölmelerine. Baksana şunlara!
Yollarda sürünen sığınmacı akrabalarının zorla çekilip
225 götürölmesi kentin için kötü, senin için de ayıptır.
(*Demophon'un önünde diz çökerek*
kralın dizlerine sarılır.)
Sana yalvarıyor, dizlerini kollarımla bir çelenk
gibi sarıyor,¹⁴ sakalını okşuyorum. Yardımına
muhtaç olan Herakles'in çocuklarını sakın
aşağılama. Akrabaları, dostları, babaları,
230 kardeşleri, efendileri ol. Çünkü bütün bunlar
daha iyidir Argosluların eline düşmelerinden.

12 Amazon kraliçesi Hippolyte'nin kemerini alıp getirmek Herakles'in üstlen-
diği görevlerin dokuzuncusuydu. Bu kemeri Ares armağan etmişti ve halkı
üzerindeki egemenliğini simgeliyordu. Herakles bu kemer için Amazonlar-
la savaşmak zorunda kalmıştı.

13 Theseus, Hades'in karısı Persephone'yi kaçırmak isteyen Peirithoos'a eşlik
ederek yer altı dünyasına inmişti. Hades onları yakalayıp cüretlerini ce-
zalandırmak için zincire vurdu. Herakles Hades'e indiğinde ikisini de kur-
tarmak istedi, ancak tanrılar sadece Theseus'un gün yüzüne çıkmasına izin
verdiler.

14 Sığınmacılar başlarına zeytin dallarından örölmüş taçlar takıyordu. İo-
laos kucaklayışını sığınmacıların simgesi olan taca benzetererek Demo-
phon'u duyulandırmaya çalışıyor.

KORO

Kralım, anlatılanları dinledim ve başlarına
gelenler için acıdım onlara. Şanssızlığın soyluluğu
alaşağı ettiğini açıkça gördüm. Böylesine soylu
bir babanın çocukları hak etmiyor mutsuz olmayı. 235

DEMOPHON

(İolaos'u ayağa kaldırarak.)

Üç neden yüzünden¹⁵ sevdiklerine sırt çevirmeyeceğim
İolaos. En önemlisi küçük çocuklarla birlikte sığınmacı
olarak eşiğine oturduğun büyük Zeus'un sunağı.
İkincisi akrabalığımız ve babalarının hatırı için
bu çocuklara iyi davranmayı borçlu oluşum. 240

Ve belki de her şeyden çok önemsemem gereken
onurum! Çünkü bir yabancının zor kullanarak
sunağa saygısızlık etmesine izin verir,

Argosluların korkusundan sığınmacılara ihanet
edersem, özgürlüğünü yitirmiş bir ülkede yaşadığımı 245
kabullenmiş olur, idam edilmeyi hak ederim.

Keşke ülkeme daha hayırlı bir nedenle gelseydin,
ama şimdi de birileri seni ve çocukları zorla
sunaktan alıp götürecek diye korkma sakın.

(Haberciye hitaben konuşmaya devam eder.)

Sen de Argos'a dönüp olanları Eurystheus'a anlat. 250

Yabancılarla bir sorunu varsa yasal yollarla hakkını arasın.

Ama çocukları hiçbir şekilde buradan götüremezsin.

HABERCİ

Haklı olduğumu sana kanıtlasam da mı?

DEMOPHON

Bir sığınmacıyı zorla götürmenin neresi haklı?

HABERCİ

Benim ayıbım da olsa sana bir zararı yok ki! 255

15 Demophon'un söz ettiği nedenler tanrılara saygı, akrabalık bağları ve adil yasalarla yönetilen bir kentin kendisine sığınanları koruma yükümlülüğüdür.

DEMOPHON

Sığınmacıları götürmene razı olmak bana zarar verir.

HABERCİ

Onları krallığının sınırına bırak, ben gelir alırım.

DEMOPHON

İsteklerini tanrıların isteklerinden üstün görüyorsan
aptalsın.

HABERCİ

Demek ki hep buraya sığınıyormuş kötüler!

DEMOPHON

260 Tanrıların tapınakları herkese koruma sağlar.

HABERCİ

Belki de yaptıkların Mykenaililerin hoşuna gitmez.

DEMOPHON

Bu ülkenin kralı ben değil miyim?

HABERCİ

Doğru hareket edersen onları kızdırmazsın.

DEMOPHON

Kızınlar, tanrılar aşagılanmasın bana yeter.

HABERCİ

265 Senin Argos'la savaşa girmeni istemem.

DEMOPHON

Ben de öyle, ama çocukları vermeyeceğim.

HABERCİ

Onlar bana ait ve alıp götüreceğim.

DEMOPHON

Kolay olmayacak sanırım Argos'a geri dönüşün!

HABERCİ

Bunu hemen şimdi gitmeyi deneyerek öğreneceğim.

DEMOPHON

270 Onlara dokunursan ağlarsın anında!

KORO

Tanrılar aşkına, bir haberciye zarar vermeye cüret etme
sakın!

DEMOPHON

Sağduyulu düşünmeyi bilmezse başka ne yapabilirim?

KORO

Git buradan yabancı! Sen de ilişme ona kralım!

HABERCİ

Gidiyorum çünkü tek bir insan etkili savaşıamaz.

Ama tunç kargılar taşıyan bir Argos birliğiyle 275

geri döneceğim. Başlarında kralları Eurystheus,

binlerce savaşçı beni bekliyor. Gerektiğinde

müdahale etmek için Alkathoos'un¹⁶ sınırında

gelişmeleri izliyorlar. Kral kendisine yaptığı

küstahlığı öğrenir öğrenmez sana, topraklarına, 280

halkına ve ekinlerine büyük bir hiddetle saldırarak.

Senden intikam alamayacaksak Argos'un gençlerinden

seçkin bir ordu hazırlamamızın ne anlamı olurdu?

DEMOPHON

Yıkıl karşımdan! Argos'undan zerre kadar

korkum yok. Beni utandırarak bu çocukları 285

buradan zorla götüremezsin! Benim

ülkem Argos'a tabi değil, özgür bir ülke.

(Haberci ile maiyeti sahneden çıkarlar.)

KORO

Argoslular sınırlarımızı geçmeden önce

önlemler almamızın vakti geldi.

Mykenaililer bu kez her zamankinden 290

daha büyük bir hırsla saldıracaklar.

Çünkü habercilerin huyudur, olan biteni

aktarıırken gerçekleri ikiye katlayarak

anlatırlar. Kralına büyük zorluklarla

karşılaştığını, hayatını son anda zorlukla 295

kurtardığını söylemez mi sanıyorsun?

16 Elis kralı Pelops ile karısı Hippodameia'nın oğlu, dolayısıyla Atreus ve Thyestes'in kardeşi. Megara kralı Megareus'un oğlu bir aslan tarafından öldürülünce kral canavarı öldürene kızını ve tahtını vereceğini vaat etmişti. Alkathoos canavarı öldürerek ödülü kazandı.

İOLAOS

- Çocuklar için soylu ve cesur bir babanın çocuğu
 olmak ve soylu bir kızla evlenmekten büyük
 bir onur yoktur. Arzularına yenilerek kötülerle
 300 ilişkiye girenleri hiç övmem, çünkü bir anlık
 zevklerini doyumak uğruna çocuklarını utanca
 boğarlar. Soylu köken sıradan kökenden daha
 büyük direnç gösterir felaketlerle başa çıkarken.
 Bizler de felaketlerin en ağırla karşı karşıyayken,
 305 bütün Hellas içinde bize yardım elini uzatan
 biricik insanlar olan bu akraba ve dostlarımızı
 bulduk. Çocuklar sağ ellerinizi uzatın dostlarımıza,
 sizler de çocuklara uzatın ellerinizi ve yanımıza gelin!
 (*Çocuklarla koro üyeleri el sıkışır.*)
 Çocuklar, bu insanlar davranışlarıyla dostluklarını
 kanıtladı.
- 310 Günün birinde ülkenize dönerek babanızın sarayına
 yerleşir, mirasla gelen haklarınızı geri alırsanız eğer,¹⁷
 onları kurtarıcınız ve dostunuz olarak kabul edin.
 Topraklarına hiçbir zaman silahlı güçler göndermeyin
 ve sizin için yaptıklarını hatırlayarak bu kenti bütün diğer
 315 kentlerden daha çok sevin. Bizi gezgin dilenciler gibi
 perişan bir hâlde görmelerine rağmen güçlü bir kentin
 ve soyu Pelasgoslara¹⁸ kadar inen halkının şerrinden
 kurtardıkları için onlara saygı duymalıyız.
- Düşmanlarımıza
 teslim etmedikleri gibi, ülkelerinden de kovmadılar bizi.

17 Mitolojiye göre Herakles'in büyük oğlu Hyllös kardeşleriyle birlikte Peloponnesos'a geri dönmeye çalıştı. Ancak bir kehaneti yanlış yorumlayarak Tegea kralı Ekhemios'la yaptığı düelloda öldü. Çok daha sonra Heraklesoğulları Peloponnesosluları savaşta yenerek yarımadaı aralarında paylaştı.

18 Hellen kavimleri gelmeden önce ana vatanları olan Kuzey ve Orta Yunanistan'da, Girit ve Ege adalarında yaşayan halkın adı. MÖ V. ve IV. yüzyıllarda adları hâlâ geçmekteyse de zamanla asimile olmuşlardı. Burada Argos kentinin tarihinin çok eskilere kadar indiği vurgulanmak isteniyor.

(Demophon'a hitaben konuşmaya devam eder.)

Yaşadığım sürece yaptıklarını herkese duyuracağım, 320
öldüğüm zaman da Theseus'un yanına çıkacak,
büyük övgülerle seni yücelterek anlattıklarımın onu
mutlu edeceğim. Hellas'ın her yanında babanın adını
onurlandırıp Herakles'in çocuklarını şefkatle karşıladığını,
onlara yardım ettiğini söyleyeceğim. Soylu bir aileden 325
geldiğin gibi, çok az kişiye nasip olanı başararak babandan
hiç de aşağı değilsin. Çünkü kalabalık bir topluluk içinde
babasından aşağı olmayan belki de sadece bir kişi bulunur.

KORO

Bu ülke her zaman adalet duygusuyla
mağdurlara yardım etmek ister. 330
Dostları hatırına sayısız sıkıntıya katlandı,
şimdi de bir yenisinin yaklaştığını görüyorum.

DEMOPHON

Güzel konuştun yaşlı adam ve çocuklar eminim
demin anlattığın gibi kendilerine yapılan iyiliği
unutmayacaklar. Bütün yurttaşları toplayacağım 335
ve Mykenaililerin ordusunu en caydırıcı şekilde
karşılama üzere hazırlayacağım. Habersizce
saldırmaları diye gözcüler gönderip onları
izleyeceğim, çünkü ayağı tez savaşçılardır
Argoslular. Ardından kâhinleri çağırıp tanrılara 340
kurban sunacağım. Zeus'un sunağını terk edip çocuklarla
birlikte saraya git! Ben orada olmasam bile sizinle
ilgilenecek adamlarım var. Haydi saraya git yaşlı adam!

İOLAOS

Sunaktan ayrılmayacağım. Burada
sığınmacı olarak kalıp kentin selameti için 345
dua edeceğim. Savaş hayırlı bir sonuçla
bittiğinde saraya geliriz. İmdadımıza koşacak
olan tanrılar Argosluların tanrılarından
aşağı değil kralım. Onları Zeus'un eşi

350 destekliyor, bizi de Athena. Daha iyi tanrılara
sahip olmamız bizim için büyük bir şans,
çünkü Athena yenilgiyi asla kabul etmez.
(*Demophon ile Akamas maiyetleriyle
sahneden ayrılır.*)

I. Stasimon (353 – 380)

KORO

(*Sahnede olmayan Haberci'ye hitaben*)

Şimdi kasım kasım kasılsan da Strophe
başkaları seni hiç umursamıyor
355 Argos'tan gelen yabancı
ve kibirli sözlerle böbürlenmen
korku salmıyor yüreklerimize.
Danslara tutkun büyük Atina
izin vermez buna. Ama sen
360 ve Mykenai'de hüküm süren
Sthenelos'un oğlu akılsızsınız.

Argos'tan hiçbir eksiği bulunmayan Antistrophe
bir kente gelerek, yabancı olmana
rağmen yardım dilemek için ülkemin
365 tanrılarından medet uman gezgin
sığınmacıları kendini haklı çıkaracak
hiçbir şey söylemeden ve kralımızı
çiğneyerek zorla götürmeye
çalışıyorsun. Sağduyulu insanlar
370 nasıl hak verebilir sana?

Tabii ki barışı ben de severim. Epodos
Ama sana sesleniyorum
karanlık düşünceli kral,

ülkeme gelirsen eğer
başaramayacaksın kafanda 375
kurguladıklarını. Bronz kalkan
ve kargı taşıyan sadece sen değilsin.
Güzel kentimin huzurunu
kılıcınla bozma savaş tutkunu kral.
Uzak dur bizden. 380

II. Epeisodion (381 – 607)

*(Demophon ile Akamas maiyetleriyle
sahneye girerler.)*

İOLAOS

Bakışlarında taşıdığın bu endişe nedir oğlum?
Düşmanlar hakkında yeni bir şeyler mi
söyleyeceksin? Geciktiler mi yoksa geldiler mi,
neler öğrendin? Habercinin söylediklerini
yalanlamayacaksın değil mi? Şimdiye kadar 385
tanrıların desteklediği komutan bütün kibriyle
Atina'ya saldıracak, bundan eminim. Ama Zeus
aşırıya kaçan kendini beğenmişliği hep cezalandırır.

DEMOPHON

Eurystheus'un komuta ettiği Argos ordusu
sınırlarımıza dayandı. Kendi gözlerimle gördüm, 390
çünkü ordusunu iyi yönettiğine inanan
bir komutan düşmanlarını habercilerin
sözleriyle tanımakla yetinmez. Henüz Attika
ovasında mevzilenmediler, yalçın bir tepeye
yerleşip büyük bir dikkatle etrafı gözlüyorlar. 395
Kral topraklarımıza nasıl gireceğini ve güvenli
bir şekilde nasıl karargâh kuracağını düşünüyor.
Ama ben de her açıdan iyi hazırlandım.
Yurttaşlar silahlandı, kurban edilecek

- 400 hayvanlar adandıkları tanrıların sunaklarında
bekliyor ve kâhinler bütün kente yayılarak
düşmanları kovup kentin güvenliğini sağlayacak
sunular sunuyorlar. Kâhinleri bir araya
toplayarak kentin kurtuluşuyla ilgili bilinen
405 ve gizli bütün kehanetleri yorumlamalarını
istedim. Tanrısal kehanetler birbirleriyle
çelişse de hepsi tek bir konuda birleşiyor.
Demetra'nın kızına soylu bir babanın
bakire kızını kurban etmemi emrediyorlar.
410 Gördüğün gibi size yardım etmek istiyorum,
ama kendi kızımı ölüme gönderemem ve rızasını
almadan hiçbir yurttaşımı kızını feda etmeye
zorlayamam. Zaten kimse sevgili çocuklarının
ellerinden kayıp gitmesine izin verecek kadar
415 aptal değil. Şimdi sokaklarda insanların
tatsız tartışmalara girdiğini göreceksin. Kimileri
sığınmacılara yardıma koşmanın doğru olduğunu
söyleyecek, kimileri de aptallık ettiğim için
beni suçlayacak. Söz verdiklerimi yapmaya
420 kalkarsam iç savaş çıkar. Bütün bunları hesaba
katarak ikimiz birlikte bir çare bulalım. Hem sizi
hem kentimizi kurtaralım, halkım da beni suçlamasın.
Çünkü ben barbar bir ülkenin kralı değilim, halkımın
adil davranması için benim de adil olmam gerekir.

KORO

- 425 Gerçekten de kent yardımına ihtiyaç duyan yabancıları
korumak istediği hâlde tanrılar buna engel mi oluyor?

İOLAOS

- Fırtınanın korkunç hiddetinden kurtulup
elleriyle kuru toprağı kavradıktan sonra rüzgârların
tekrar açık denize sürüklediği denizciler gibiyiz
430 çocuklar. Bizler de bir an kurtulduğumuzu sanarak
sahile yanaştığımız hâlde yeniden bu topraklardan

kovuluyoruz. Eyvahlar olsun! İyiliğini sonuna kadar
götüremeyeceğine göre neden ağzıma bir parmak
bal sürdün bahtsız umudum? Kral yurttaşlarının
çocukları ölsün istemiyor, bunu doğal karşılamalıyız 435
ve şimdiye kadar yaptıkları için her türlü övgüyü
hak ediyor. Tanrılar acı çekmemizi istiyorlar diye
ona olan minnet borcum hiçbir zaman yok olmayacak.
Çocuklar, sizin için ne yapmam gerektiğini bilemiyorum.
Nereye gidebiliriz? Taç asmadığımız tanrı sunağı, 440
uğramadığımız kale kaldı mı bu topraklarda?
Çocuklar yok oluşun eşiğindeyiz, bizi teslim edecekler.
Hayatta kalıp kalmamak umurumda bile değil,
ölümümle düşmanlarımı sevindireceğime yonarım.
Ama size ve babanızın yaşlı anası Alkmene'ye 445
acıyor, sizin için gözyaşı döküyorum çocuklar.
Zavallı kadın ne kadar bahtsızdı uzun ömründe!
Zavallı ben ne acılar çektim boşu boşuna!
Düşmanlarımızın eline düşerek hayatlarımızı böyle
acı ve utançla sonlandırmak varmış kaderimizde! 450
(*Demophon'a hitaben konuşmaya devam eder.*)
Ama bana bir konuda hâlâ yardım edebilirsin,
kurtuluş umudu tamamen yok olmadı kralım!
Çocuklar yerine beni teslim et Argoslulara. Hem
sen kendini tehlikeye atmazsın, hem de çocuklar
kurtulur. Hayatım için endişelenmiyorum, varsın 455
sona ersin! Eurystheus katı yürekli bir insan,
Herakles'in yaşlı yoldaşı olan beni ele geçirip
aşağılamaktan keyif alacak. Düşmanları cahil değil
bilge olsun diye dua etmeli bilge insanlar, çünkü
merhamet ve adaleti ancak böyle bulabilirler. 460

KORO

Kentimizi yabancılara ihanet etmekle
suçlama yaşlı adam! Gerçek olmasa da bizi
çok utandıracak ağır bir şaibe kalır üstümüzde.

DEMOPHON

465 Soylu sözlerdi söylediklerin, ama çözüm
 üretmiyorlar. Buralara senin için gelmedi kral
 ordusuyla. Eurystheus yaşlı bir adamı öldürmekle
 ne kazanabilir ki? Onun istediği bu çocukların
 ölümü. Düşmanlarının en büyük korkusudur
 470 soylu çocukların büyüdüklerinde babalarının
 çektiği acıları hatırlaması. Eurystheus bunu
 düşünmüş olmalı. Aklına daha yararlı bir fikir
 gelirse hemen söyle, ne yapacağımı bilemiyorum.
 Kehanetleri duyduktan sonra korku içindeyim.

(*Tapmaktan Herakles'in kızlarından biri olan
 Makaria çıkar.*)

MAKARIA¹⁹

475 Karşınıza çıkmamı küstahlık olarak görmeyin
 yabancılar! En başta bunu rica ediyorum sizden,
 çünkü suskunluk ve alçak gönüllülük kadınların
 en değerli nitelikleridir ve sessizce evlerinde
 kalmaları beklenir onlardan. İoalos'un iç çektiğini
 480 duyunca evin en büyüğü olmasam da dışarıya
 çıktım. Ama her şeyi duymaya hazırlıklıyım
 ve kendimle kardeşlerim için endişeleniyorum.
 Bu yüzden senin aklını kemiren dertlerimizin
 üstüne bir yenisi de mi eklendi, öğrenmek istiyorum.

İOLAOS

485 Evladım, hak ettiğin için uzun süreden beri
 Herakles'in çocukları içinde en çok seni överim.
 Dertlerimizin iyi kötü sona erdiğini düşündüğümüz
 anda yine şansımız döndü ve durumumuz yeniden

19 Herakles'in kızının kardeşlerini kurtarmak üzere kurban edilmesi mitoloji-
 de yoktur, tamamen Euripides'in kurgusudur. Ozan Atinalıların yurtsever-
 lik duygularını uyandırmak için eserine katmıştır. Orijinal metinde kızın
 adı belirtilmez (Παρθένο, Parthenos) "bakire genç kız" olarak geçer. Tra-
 gedyanın çağdaş çevirmenlerinden bazıları başka kaynaklardan bilinen bu
 adı kullanmayı tercih etmiştir.

kötüleşti. Bu adam kâhinlerin kehanetlerini aktararak kenti ve hepimizi kurtarmak için Demetra'nın kızına bir dana ya da boğa değil, 490
soylu bir ailenin bakire kızını kurban etmemiz gerektiğini söylüyor. Bu yüzden tereddüde düştük. Kral kendi çocuklarını ya da başka bir yurttaşının çocuklarını kurban etmeye niyetli değil. Açıkça söylemese de ima etti, 495
ülkesini korumak istiyor ve çözüm bulamazsak gidecek başka bir ülke bulmamızı istiyor.

İOLAOS

Güvende olmamız için kehanette söylenen mi yapılmalı?

İOLAOS

Sadece o yapılmalı. Diğer belirtiler iyi.

MAKARIA

Öyleyse Argosluların düşman kargılarından 500
hiç korkma. Çünkü bunu benden istemene gerek kalmadan kurban edilerek ölmeye gönüllüyüm.
Kent hatırımız için bunca tehlikeyi göze alırken ve kurtulmamızı sağlayacak bir çare bulunmuşken sorunlarımızı başkalarına yükleyerek hayatlarımızı 505
kurtarmanın peşine düşmemizi nasıl açıklayabiliriz?
Hayır, öyle yaparsak gülünç duruma düşeriz. Bir yandan gözlerimizde yaşlarla tanrıların sunaklarına sığınırken soylu bir babanın çocukları olduğumuz hâlde korkaklık gösteremeyiz. Ahlaklı insanlara öyle yapmak yakışır mı? 510
Bu kent düşmanların eline düşeceğine –dilerim öyle bir şey hiç olmaz– ve soylu bir babanın kızı olduğum hâlde köleleştirilip onursuzluklara katlanmak zorunda kalacağıma ölsem daha iyi sanırım. Buradan sürülürsem bir kentten diğerine 515
başıboş dolaşan bir gezgin mi olacağım? “Canınıza bu kadar düşkünseniz elinizde sığınmacı dallarıyla neden buraya geldiniz? Defolun ülkemizden,

520 korkaklara yardım etmeyiz biz!” derlerse yerin
dibine girerim utancımdan. Ama kardeşlerim ölür
ve ben kurtulursam –bugüne kadar dostlarına
ihanet eden çok insan var– yine de mutlu
olmak için hiçbir şansım kalmaz. Kimsesiz
525 bir kızla evlenerek onunla çocuk yapmayı
kim ister? Ölmem daha iyi olmaz mı?
Diğer seçenekler benimki kadar soylu
bir aileden gelmeyen kızlara yakışırdı
belki. Bu bedeni öldürülmem gereken
yere götürün, başıma taç geçirin ve isteğiniz
530 buysa hemen kurban törenine başlayıp
düşmanları yenin. Hayatımı feda ediyorum.
Mezara zorla değil gönüllü gidiyorum, kendim
ve kardeşlerim için. Hayatımı hiçe saymakla
en büyük onura kavuştum, şerefimle ölüyorum.

KORO

535 Kardeşleri için ölmeyi göze alan bu kızın
gururlu sözleri karşısında ne denebilir?
Böyle sözleri başka kim söyler, dahası
böyle bir şeyi başka kim yapar?

İOLAOS

540 Kızım soyun başkasına değil Herakles’e
dayanıyor, onun ilahi ruhunun tohumusun.
Sözlerinle gururlansam da kaderini düşünmek
acı veriyor bana. Ama bu işi daha adil biçimde
yapabileceğimizi söylemek isterim. Bütün
kız kardeşlerini buraya çağıralım ve çekilecek
545 kurada kim çıkarsa soyunu sürdürmek üzere
o kurban edilsin. Kura çekilmeden ölmen adil değil.

MAKARIA

Şansımı kurayla belirleyerek ölmeyeceğim. Teklif etme
bunu yaşlı adam, çünkü öyle bir ölümün fedakârlıkla
ilgisi kalmaz. Kabul eder, bedenimden yararlanmak

isterseniz, kardeşlerim için kendimi gönüllü feda ederim. Ama bunu mecbur olduğum için yapmam. 550

İOLAOS

Ah kızım! Az önceki sözlerin mükemmeldi, ama son söylediklerin onlardan da soylu. Cesareti cesaretinle, sözlerin değerini söylediklerinin doğruluğuyla aşıyorsun. 555
Ölmeni ne emrediyor, ne de yasaklıyorum evladım. Ama ölümün kardeşlerini yaşatacak.

MAKARİA

Bilgece konuşuyorsun. Kurban edilirken akacak kanım seni kirletecek diye çekinme. Ölürken özgür olacağım. Benimle gel yaşlı adam, senin ellerinde can vermek 560
istiyorum. Her şey bittikten sonra da bedenimi bir şalla ört. Gururlandığım gibi babamın kızıysam eğer, ölümün dehşetini metanetle karşılamalıyım.

İOLAOS

Ölümünü izlemeye dayanamam.

MAKARİA

Hiç olmazsa son nefesimi erkeklerin değil 565
kadınların elinde vermemi sağla.

DEMOPHON

İstedğin gibi olacak zavallı kız, çünkü sana düzgün bir cenaze töreni düzenlememek başka nedenler yüzünden de büyük bir ayıp olur benim için. Cesaretin ve adil yaklaşımın yüzünden hak ediyorsun bunu. 570
Hayatımda gördüğüm en cesur kadın sensin. Devam et öyleyse, istersen kardeşlerine ve bu yaşlı adama son sözlerini söyleyerek vedalaş.

MAKARİA

Hoşça kal yaşlı adam, hoşça kal! Hatırım için bu çocukları eğit de bilge olsunlar senin gibi. 575
Fazlasına gerek yok, bu kadarı onlara yeter. Bütün gücünle hayatlarını kurtarmaya çalış.

Biz senin çocuklarınız, ellerinde büyüdü.
 Görüyorsun, gelinlik çağımda onlar için
 580 ölmeye razı oldum. Etrafımda toplanan
 siz kardeşlerim de hep mutlu olun,
 yüreğimi feda ederek size sunduğum
 nimetlerden yararlanın. Yaşlı adamı, tapınakta
 bekleyen babaannemiz Alkmene'yi ve bu
 585 yabancıları hep sevin. Günün birinde tanrılar
 çektiğiniz acıları yeterli görüp eve dönmenize
 izin verirse, hayatınızı kurtaran ablanızı
 vatan toprağına defnetmeyi unutmayın sakın.
 Onurlu bir cenaze törenini hak ediyorum, çünkü
 590 bana ihtiyaç duyulduğunda bir kenara çekilmedim,
 soyumu sürdürmek için kendimi feda ettim.
 Yerin altında herhangi bir şey varsa, çocuklar
 ya da bekâretim yerine bunlar olacak ziynetlerim.
 Ama hiçbir şey yoktur umarım. Ölümden sonra da
 595 dertlerle karşılaşılacaksa başka nereye gitmeli
 bilmem, çünkü ölüm dertlerin ilacı olarak görülür.

İOLAOS

Ey bütün kadınlar içinde yiğitliğiyle sivrilen
 genç kız! Bil ki canlı ya da ölü, seni hep büyük
 bir saygıyla anacağız. Yolun açık olsun! Bedenini
 600 kurban olarak sunduğumuz Tanrıça Demetra'nın
 kızı hakkında kötü konuşmaktan çekiniyorum.

(*Makaria sahneden ayrılır.*)

Çocuklar, mahvolduk! Elim ayağım tutmuyor
 üzüntümden. Destekleyip sunağı taşıyın beni
 ve bedenimi şallarla örtün evlatlarım. Olanlara
 605 hiç sevinemiyorum ve kehanet doğru çıkmazsa
 felaketlerin en büyüğü gelecek başımıza, öleceğiz.
 Ama şimdiki durumumuz da pek parlak değil.

(*Çocuklar elinden tutarak İolaos'u sunağı götürür.*)

II. Stasimon (608 – 629)

KORO

Demem o ki tanrılar Strophe
istememezse hiçbir ölümlü
mutlu ya da mutsuz olamaz. 610
Ve mutluluk her zaman aynı eve
uğramaz. Kaderin iyiyken
döner kötü olur, yüksekte olanı
yere çalıp yerde sürüneni kutsar.
Alın yazısından kaçmak mümkün değil 615
ve laf kalabalığıyla onun yönü değişmez.
Boşuna uğraşır buna niyetlenen.

Ama sen yere yıkılmadan Antistrophe
tanrılardan gelen sıkıntılara dayan
ve endişe ederek acı çektirme 620
yüreğine. Bahtsız kız vatani
ve kardeşleri için görkemli bir ölümle
şana kavuşacak, adı ölümlüler
arasında hep saygıyla anılacak.
Erdeme giden yol acıların 625
içinden geçer. Genç kız babasının
adıyla soylu kökenini hak ediyor.
Cesur insanların ölümüne saygı
duyarsan beni de bulursun yanında.

III. Epeisodion (630 – 747)

(*Sahneye Hyllos'un hizmetçisi girer.*)

HİZMETÇİ

Merhaba çocuklar! Yaşlı İoalos nerede 630
ve babaanneniz neden sunağın önünde değil?

İOLAOS

Ben buradayım, varlığımın herhangi bir değeri varsa!

HİZMETÇİ

Neden yerde yatıyorsun ve yüzün neden öyle asık?

İOLAOS

Ailevi bir sorundur beni bu hâllere düşüren!

HİZMETÇİ

635 Doğrul yattığın yerden, kaldır başını!

İOLAOS

Çok yaşlıyım ve hiç takatim kalmadı artık.

HİZMETÇİ

Hayırlı bir haber getirmek için geldim buraya.

İOLAOS

Kimsin? Seni daha önce nerede görüp şimdi unuttum?

HİZMETÇİ

Hyllos'un hizmetçisiyim, tanıyamadın mı?

İOLAOS

640 Sevgili dostum, dertlerime derman olmaya mı geldin?

HİZMETÇİ

Evet ve bundan böyle senin için her şey iyi olacak.

İOLAOS

(*Tapınağa doğru bağırır.*)

Soylu Herakles'in anası Alkmene, sana sesleniyorum!

Dışarıya çık da bu adamın gönül açıcı sözlerine kulak ver!

Torunların ülkelerine dönecek mi, yoksa dönmeyecek mi
diye

645 endişelenmekten kimi görsen yüreğin ağzına geliyordu.

ALKMENE

(*Tapınaktan çıkarak sahneye gelir.*)

İolaos tapınak neden bağışmalarınla

çınılıyor? Argos'tan yeni bir haberci geldi de

sana şiddet mi uyguluyor yine? Güçsüz

olabilirim, ama şunu anlamalısın yabancı:

650 Hayatta olduğum sürece bu çocukları buradan

götüremezsın. Belki de beni Herakles'in annesi olarak kimse görmüyor artık, ama çocuklara dokunursan biz iki ihtiyarla başın belaya girecek.

İOLAOS

Cesur ol yaşlı kadın, korkma. Düşmanca mesaj getiren bir haberci gelmedi Argos'tan.

655

ALKMENE

Öyleyse neden kıyamet kopmuş gibi bağıırıyorsun?

İOLAOS

Tapınaktan çıkıp yanımıza gelmen için bağıırdım.

ALKMENE

Ne dediğini anlamıyorum. Bu adam da kim?

İOLAOS

Torununun geri döndüğünü söylemeye geldi.

ALKMENE

Hoş geldin hayırlı haberler getiren haberci! Ama torunum ülkeye ayak bastıysa neden yanımıza uğramıyor? Hangi tatsız olay seninle birlikte gelerek yaşlı yüreğimi mutlulukla doldurmasını engelliyor?

660

HİZMETÇİ

Askerleriyle kamp kurdu ve savaşa hazırlanıyor.

ALKMENE

(Ayrılmak üzere hareket eder.)

Son söylediğin beni ilgilendirmiyor, dinlememe gerek yok.

665

İOLAOS

Ama beni ilgilendiriyor! Neler olduğunu öğrenmek benim görevim!

HİZMETÇİ

Tam olarak ne öğrenmek istiyorsun?

İOLAOS

Hyllos yanında kaç asker getirdi?

HABERCİ

Sayıları çok, ama tam olarak kaç kişi olduklarını bilmiyorum.

İOLAOS

670 Atinalı komutanlar biliyorlar mı peki?

HİZMETÇİ

Evet ve onları cephenin sol kanadına²⁰ yerleştirdiler.

İOLAOS

Savaşmak üzere silahlarını şimdiden kuşandılar mı?

HİZMETÇİ

Evet ve kurbanlar savaş meydanından uzaklaştırıldı.

İOLAOS

Argos ordusu ne kadar uzakta?

HİZMETÇİ

675 Başlarındaki komutan seçilecek kadar yakın.

İOLAOS

O ne yapıyor şimdi? Saflarını mı düzenliyor?

HABERCİ

Tahminimiz bu yönde, çünkü konuşmalarını
duyamıyoruz. Ama gitmem gerekiyor. Efendimin
düşmanlarla bensiz savaşmasını istemem.

İOLAOS

680 Ben de seninle geliyorum. Gördüğüm kadarıyla ikimiz de
dostlarımızın yanında olup onlara yardım etmek istiyoruz.

HİZMETÇİ

Gülünç şeyler söyleme yaşlı adam, sana yakışmıyor.

İOLAOS

Savaşta dostlarıma sırt çevirmek de yakışmıyor bana.

HİZMETÇİ

Ellerini kullanmadan sadece görünüşünle kimseyi
yaralayamazsın.

İOLAOS

685 Neden, düşman kalkanlarını delegecek gücüm yok mu?

HİZMETÇİ

Var ama karşındakini vurmadan önce sen vurulursun.

---

20 Antik dönemde ordular savaş düzenine girdiklerinde en seçkin birlikler sağ kanada yerleştirilirdi.

İOLAOS

Düşmanlar karşıma çıkmaya cesaret edemez.

HİZMETÇİ

O eski gücün kalmadı artık dostum.

İOLAOS

Ben de savaşa katılırsam bir kişi fazla oluruz.

HİZMETÇİ

Dostlarına katacağın güç fazla değil.

690

İOLAOS

Harekete geçmeye hazırım, engel olma bana.

HİZMETÇİ

Harekete geçmeye gücün yetmez, bunu arzulamakla yetin.

İOLAOS

Sen istediğini söyle, burada beklemeyeceğim.

HİZMETÇİ

Silah kuşanmadan nasıl çıkarsın silahlı askerlerin

karşısına?

İOLAOS

Tapınakta savaş ganimeti silahlar var, onları
kuşanırım. Hayatta kalırsam geri getiririm, savaş
meydanında ölürsem de tanrı onları geri istemez
benden. Şimdi içeriye gir de kancalarından indirerek
ağır piyadelerin kuşandığı silahlardan getir bana
bir an önce. Birileri savaşırken başkalarının
korkuya kapılıp evde beklemesi büyük bir ayıptır.

695

700

(Hizmetçi tapınağa girer.)

KORO

Yıllar henüz yüreğini yıldırmadı, o hâlâ genç,
ama bedeninin çoktan terk etti seni. Çabaların
kentimize ancak küçük bir katkıda bulunurken
büyük zarar göreceğini bile bile neden boşuna
uğraşırsın? Coşkunu sınırlandırarak yapamayacağın
şeylerden uzak tutmalı seni yaşlılık. Yitirdiğin
gençliğine yeniden kavuşman mümkün değil.

705

ALKMENE

Ne yapmak istiyorsun, aklını tamamen mi yitirdin?

710 Beni çocuklarla tek başıma bırakıp nereye gidiyorsun?

İOLAOS

Erkeklere savaşmak yaraşır, çocuklarla sen ilgilen!

ALKMENE

Sen ölürsen ben nasıl hayatta kalırım?

İOLAOS

Torunların geride kalan herkese bakar.

ALKMENE

Tanrılar esirgesin, ya hepsi de savaşta ölürse?

İOLAOS

715 Korkma, yabancılar seni yalnız bırakmaz.

ALKMENE

Tek umudum onlar, başka dayanağım kalmadı.

İOLAOS

Zeus da dertlerinle ilgileniyordur, eminim.

ALKMENE

Zeus'a kötü şeyler söylemeyeceğim, ama bana
adil davranıp davranmadığını kendisi daha iyi bilir.

(*Hizmetçi elinde silahlarla tapmaktan çıkar.*)

HİZMETÇİ

720 Bu zırhı görüyor musun? Üzerine geçirmek
için fazla zamanın yok. Savaş başlamak üzere
ve Ares geç kalanlardan nefret eder. Silahların
ağırlığı gözünü korkutuyorsa savaş meydanına
kadar taşımaya gerek yok, ben taşıyım.

725 Sen de oraya vardığımızda kuşanırsın.

İOLAOS

Doğru konuştun. Elinde tuttuğuna göre silahları
benim için sen taşı ve değneğimi uzat. Sonra da
koluma girerek savaş meydanına götür beni.

HİZMETÇİ

Bir savaşçının küçük çocuklar gibi dadiya ihtiyacı mı var?

İOLAOS

Ayaklarım kaymasın, güvenle gidelim istiyorum.

730

HİZMETÇİ

Ah hevesin kadar gücün de olsaydı keşke!

İOLAOS

Acele et! Savaşı kaçırmak yıkım olur benim için.

HİZMETÇİ

Ama geciken sensin, ben de ne yapacağımı bilemiyorum.

İOLAOS

Nasıl acele ettiğimi görmüyor musun?

HİZMETÇİ

Sen acele etmiyorsun, acele ettiğini sanıyorsun!

735

İOLAOS

Beni savaş meydanında görünce öyle konuşmayacaksın.

HİZMETÇİ

Başarılarınla mutlu olmanı isterim, ama ne yapabilirsin ki?

İOLAOS

Kalkanımla başına vurarak düşmanlardan birini
öldürebilirim.

HİZMETÇİ

Eğer zamanında yetişirsek! Budur aslında beni korkutan!

İOLAOS

Keşke gençliğimde Herakles'le birlikte

740

Sparta'yı yağmalarken²¹ sahip olduğunu

hatırladığım güce sahip bir müttefikim

olabilsen sağ kolum! Eurystheus'u nasıl da

kovalardım buralardan! O kargıların karşısına

çıkamayacak kadar korkak. Mutlu görünmekle ilgili

745

bir yanılgı var, onların cesur olduğu sanılır. Çünkü

mutlu olanın her şeyi yapabileceğine inanılır.

(İolaos ile hizmetçi sahnedan ayrılırlar.)

21 Sparta kralı Hippokoon ile on iki oğlu çok sert ve gaddar insanlardı. Herakles yanlışlıkla İphitos'u öldürdüğünde Hippokoon onu cinayetten arındırmayı reddetti. Bunun üzerine Herakles Sparta'ya saldırarak onu ve oğullarını öldürüp kralın kardeşi Tyndareo'yu tahta geçirdi.

III. Stasimon (748 – 783)

KORO

Strophe I

750 Toprak, gece boyunca ışıldayan ay
ve ölümlüleri aydınlatan tanrının
parlak ışınları, mutlu bir haber
verin bana. Sesiniz gökyüzüne,
Zeus'un tahtına ve mavi gözlü
Athena'ya ulaşsın! Sığınmacıları
755 korumayı kabul ettiğime göre
vatanımın toprağını ve evlerimi
savunmak için bizi tehdit eden
tehlikeyi kılıcımın demiriyle
kesmeye kararlıyım.

Antistrophe I

760 Mykenai gibi müreffeh
ve silahlarının gücüyle nam salmış
bir kentin ülkeme böyle düşmanlık
beslemesi ne kadar korkunç!
Ama bize sığınan yabancıları
Argos'un emriyle teslim etmemiz de
765 doğru değil güzel kentim! Zeus
müttefikimdir, zerre kadar korkum yok.
Bana karşı adil olmak zorunda.
Hiç izin vermeyeceğim tanrıların
ölümlülerin önünde aşağılanmasına.

Strophe II

770 Ama saygın Athena, bu topraklarla
bu kent senin olduğuna göre, sen bizim
annemiz, efendimiz ve koruyucumuz
olduğuna göre Argosluların kargı sallayan
ordusunu haksızca üzerimize salan bu adamı
775 başka bir ülkeye yönelt. Bu yiğitlikle
hak etmiyoruz evlerimizden atılmayı.

Onuruna hep değerli kurbanlar sunacak, **Antistrophe II**
ay sonlarında bayramını²² kutlamayı
hiç unutmayacağız. Delikanlıların
şarkılarıyla koroların dansları hiç eksik
olmayacak. Gece boyunca dans eden
genç kızların neşeli sesleri rüzgârlı
tepenin yamaçlarında yankılanacak.²³

780

IV. Epeisodion (784 – 891)

(*Hizmetçi sahneye girer.*)

HİZMETÇİ

Hanımım getirdiğim haberler söylerken kısa,
ama dinlerken seni mutlu edecek türden. Düşmanlar
karşısında zafer kazanmak üzereyiz ve üst üste yığılan
silahları şimdiden bir anıt oluşturacak yüksekliğe ulaştı.

785

ALKMENE

Sevgili dostum, bugün getirdiğin güzel haberlerle
özgürlüğüne kavuşmayı çoktan hak ettin. Ama henüz
bütün korkularımı gideremedin, hayatta kalmasını
istediklerimin sağlığı için hâlâ endişeleniyorum.

790

HİZMETÇİ

Hayattalar ve ordu içinde büyük şan kazandılar.

ALKMENE

Yaşlı İolaos da hâlâ yaşıyor mu?

HİZMETÇİ

Evet yaşıyor ve tanrılar ona büyük bir lütufta bulundular.

ALKMENE

Nasıl bir lütuf? Savaşta yiğitlik mi gösterdi?

795

22 Atina'da Tanrıça Athena ile kentin ilk mitolojik kralı Erikhthonios'un adına her ayın sonunda kurbanlar kesilirdi. Bu âdet zamanla Panathenaia kutlamalarına dönüştü.

23 Atina'da her yıl temmuz ayında kutlanan Panathenaia bayramına değiniyor.

HİZMETÇİ

Yaşlıyken yeniden genç oldu!

ALKMENE

Bu bir mucize olmalı! Ama önce dostlarımın
zaferle taçlanan mücadelesini anlatmanı istiyorum.

HİZMETÇİ

Kısaca anlatmamla her şeyi öğreneceksin.

- 800 İki ordunun ağır piyadeleri karşılıklı
dizildikten sonra Hyllos dört atın çektiği
arabasından inerek savaş meydanının
ortasına doğru yürüdü. “Hey, Argos’tan gelen
komutan, bu ülkenin barış içinde yaşamasına
805 neden izin vermiyoruz?” diye seslendi.
“Tek bir askerini yitirmek Mykenai’ye büyük
zarar vermez. Çık karşıma kozlarımızı paylaşalım.
Beni öldürürsen Herakles’in çocuklarını köle olarak
götür. Ama ben seni öldürürsem babamdan
810 miras kalan iktidarı ve sarayımı geri alayım.”
Ordular Hyllos’un cesaretini takdir edip
savaşta kurtulacaklarına sevinerek söylenenleri
beğeniyle dinlediler. Ama Eurystheus
askerlerinin önünde küçük düşmekten
815 ve korkaklığını sergilemekten hiç utanmadı,
meydan okumaya yanıt vermedi. Onun gibi
bir ödle Herakles’in çocuklarını zorla götürüp
köleleştirebilir mi? Hyllos safına geri döndü.
Kâhinler de savaşın bekledikleri gibi bir düelloyla
820 sonuçlanmayacağını görünce zaman yitirmeden
kurbanlık hayvanları kurban ettiler. Hayvanların
boynundan akan kandan hayırlı işaretler alındı.
Askerlerden kimileri savaş arabalarına bindi,
kimileri de kalkanlarını kendilerine siper etti.
825 Atinalıların kralı askerlerini soylulara yaraşır
sözlerle ateşledi: “Yurttaşlarım, şimdi hepimiz

bize hayat verip yetiştiren ülkemizi
korumalıyız!” Diğerleri ise askerlerini Argos ile
müttefikleri Mykenai’yi utandırmamaları için
gayrete getirmeye çalışıyordu. Tyrrhene 830
trompetleri²⁴ tiz sesli saldırı işaretini verince
iki ordu savaşa tutuştu. Çarpışan kalkanların seslerinin,
iniltilerin ve çığlıkların birbirine karıştığı boğuk
bir uğultu yükseldi. İlk çarpışmada Argoslular
büyük bir hırsla saldırarak saflarımızı yardılar, 835
sonra geri çekildiler. Ardından askerlerin ayaklarının
birbirine dolandığı teke tek savaşa geçilince
çok ölen oldu. Her taraftan sesler yükseliyordu:
“Atina’nın ya da Argos’un toprağını sürenler,
ülkenizden utancı kovmayacak mısınız?” 840
Güçlerimizi birleştirdik ve büyük bir gayretle
Argos ordusunu savaş meydanından kaçmaya
zorladık. Yaşlı İolaos, Hyllos’un yayan koştuğunu
görünce sağ elini uzatarak savaş arabasına
çıkma davet etti. Ardından dizginleri eline alıp 845
Eurystheus’un arabasının peşine takıldı.
Buraya kadar anlattıklarımı kendi gözlerimle
gördüm, sonrasını başkalarından duydum.
Athena’ya adanmış kutsal Pallene kayasının
yanından geçerken Eurystheus’un arabasını 850
görünce düşmanlarından intikam alabilsin diye,
sadece bir günlüğüne yeniden genç olmak için
Hebe²⁵ ile Zeus’a dua etti. Şimdi de bir mucize
duyacaksın benden! Arabanın önünde
iki yıldız belirdi ve arabayı koyu bir bulutla 855

24 Tyrrhene Hellenlerin Etrüsk bölgesine verdiği addı. Tyrrhenelilerin tiz sesli trompetleri (σάλπιγξ, salpings) meşhurdu ve askerî amaçlarla kullanılıyordu.

25 Gençlik tanrıçası Hebe Zeus ile Hera’nın kızıydı. Ganymedes yerini alana kadar Olympos’ta tanrılara nektar sunmakla görevliydi. Herakles tanrı olduktan sonra onunla evlendi.

kapladı. Bilgelerin yorumuna göre bunlar
oğlunla Hebe idi ve kasvetli karanlığın içinden
delikanlılara özgü güçlü kollarıyla İolaos çıktı.
860 Şanlı İolaos Eurysheus'un arabasına Skironia
kayalığında yetişti. Onu esir aldı, ellerini
bağladı ve kibirli komutanı değerli bir savaş
ganimeti gibi buraya getirdi. Şimdi bu hâliyle
bütün ölümlülere apaçık bir ders veriyor.
865 Nasıl öleceğini görene kadar mutlu olduğu
sanılan hiçbir ölümlünün kaderine gıpta
edilmemeli. Çünkü kader değişkendir.

KORO

Zafer tanrısı Zeus! Yaşadığım dehşet verici
korkudan sonra özgürce gün ışığına bakabilirim artık.

ALKMENE

870 Zeus, dertlerimle çok geç ilgilendiğin hâlde
yaptıkların için yine de minnettarım sana.
Eskiden oğlumun tanrılarla özel ilişkileri olduğuna
inanmazdım, ama şimdi hiçbir kuşum kalmadı
bu konuda. Çocuklar dertlerinizden ve lanetli
Eurysheus'tan kurtuldunuz artık. Yeniden
875 babanızın memleketini göreceksiniz, mirasla sahip
olduğunuz toprağa geri dönecek, atalarınızın
tanrılarına kurbanlar sunacaksınız. Her şeyinizi
yitirerek sürgünde yaşadığınız sefil hayat sona
erdi artık. Ama merak ediyorum, İolaos neden
880 Eurysheus'a acıdı da onu hemen öldürmedi?
Anlat bana, çünkü bizde düşmanını esir alıp
cezalandırmamak pek akıllıca sayılmaz.

HİZMETÇİ

885 Bunu seni onurlandırmak için yaptı. Az sonra
kendi gözlerinle bir zamanların efendisinin
emrine amade bir köle olarak önüne getirildiğini
göreceksin. Eurysheus hak ettiği cezayı almamak

için huzuruna canlı çıkmak istemiyordu, İolaos zor kullanarak getirdi onu buraya. Hoşça kal yaşlı kadın ve sözlerime başlarken özgürlüğümü bağışlamayı vaat ettiğini unutma sakın. Böyle durumlarda sözlerine sadık kalmalı soylu insanlar.

890

(Hizmetçi sahneden ayrılır.)

IV. Stasimon (892 – 927)

KORO

Tatlı dilli flütün ezgileri eşlik ettiğinde danstan hoşlanırım. Aphrodite de keyif verir bana.

Strophe I

Ama keyiflerin en büyüğü daha önce mutlu olmayı hiç beklemeyen dostların mutlu olduğunu görmektir.

895

Her şeyi sonlandıran kaderle Zaman'ın oğlu Çağ birçok şey doğurur.

900

Adalet yolunda ilerliyorsun güzel kentim ve bu yoldan hiç ayrılmamalısın. Her zaman tanrılarına saygı göster. Kanıtlar tersini söylerken bunu yadsıyanın aklı çılgınlığa meylediyor olmalı. Çünkü tanrı buyruklarını açıkça iletir ve her zaman planlarını bozar haksız olanların.

Antistrophe I

905

Oğlun gökyüzüne yükseldi yaşlı kadın. Bedenini kızgın ateşin alevlerine teslim ettiğine göre

Strophe II

910

915 yer altı dünyasında kaldığı
söylentisi yalan olmalı.
Şimdi Hebe'nin altın sarayında
tanrıçanın aşk yatağını paylaşıyor.
Helal olsun sana Hymenaios,²⁶
Zeus'un iki çocuğunu onurlandırdın.

920 Birçok şey birbiriyle uyuşur. Antistrophe II
Derler ki Athena bu çocukların
babasına yardım etmişti. Tanrıçanın
kenti ve onun halkı da çocukları
bu yüzden kurtardı. Ve ceza
görene kadar şiddete meyleden
925 tiranın kibrini yerle bir etti.
Dilerim hiçbir zaman doyumsuz
olmasın aklımla ruhum!

Eksodos (928 – 1055)

*(Hizmetçi bir gardiyan eşliğinde
Eurystheus'u sahneye getirir.)*

HİZMETÇİ

930 Hanımım kendi gözlerinle görüyorsun, ama ben
yine de anlatayım. Sana görünüşü kadar bahtı da
perişan olan Eurystheus'u getirdik. Kafasında
adil olmaktan uzak düşüncelerle, iyi eğitilmiş
kalabalık ordusuyla Atina'yı fethetmek üzere
Mykenai'den yola çıkarken senin eline
düşeceğini aklının ucundan bile geçirmiyordu.
935 Ama tanrı farklı düşünüyordu ve ters yüz etti bahtını.

26 Evliliğin koruyucusu tanrı. Adını ilahi anlamına gelen (ἕμνος, hymnos) ke-
limesinden alır ve evlilik töreninde okunan ilahinin insan şekline girmesiyle
oluşturmuştur. Heykelleri onu elinde evlilik meşalesini tutan, Eros'tan daha
uzun boylu, yakışıklı bir genç olarak gösteriyordu.

Hyllos ve cesur İolaos zafer tanrısı Zeus'a büyük bir zafer anıtı diyorlar. Gönlünü hoş etmek için de bunu sana getirmemi emrettiler. Çünkü daha önce mutlu olan düşmanını mutsuz görmek keyiflerin en büyüğü. 940

ALKMENE

Nefret edilesi yaratık geldin mi? Adalet çarptı mı seni sonunda? Önce yüzünü bana çevir ve düşmanlarının gözünün içine bakacak kadar cesur ol! Şimdi senin değil onların hükmü geçiyor. Oğlumu –nerede bulunuyorsa şimdi– aşağılamaya çalışan alçak sen misin? Söyle, bilmek istiyorum. Ona etmedik hakaret bırakmadın. Aslanları ve su canavarlarını öldürmesini mi emretmedin, canlı canlı yer altı dünyasına mı göndermedin! Ona çektiirdiğin diğer eziyetlere hiç değinmiyorum, çünkü anlatması uzun sürer. Bütün bu yapmaya cüret ettiklerin yetmiyormuş gibi beni ve torunlarımı Hellas'ın her köşesinden kovdurdun. Kimimiz küçük çocuk, kimimiz yaşlı, hepimiz sunaklara sığınmak zorunda kaldık. Ama sonunda karşına senden korkmayan özgür bir kent çıktı. Şimdi kötü bir ölümle öleceğin hâlde yine de kârlı sayılırsın. Çünkü yaptığın bunca kötülüğe karşılık sadece bir kez değil, çok kez ölmen gerekirdi. 945 950 955 960

KORO

Ama onu öldürmen mümkün değil!

HİZMETÇİ

Boşuna mı esir aldık peki?

ALKMENE

Öldürölmesini yasaklayan bir yasa mı var?

KORO

Bu ülkeyi yönetenler böyle bir cinayete razı olmaz.

ALKMENE

965 Bu da ne demek şimdi? Düşmanlarını öldürmeyi doğru
bulmuyorlar mı?

KORO

Savaş meydanında canlı esir alınanları değil!

ALKMENE

Hyllos bu kararı kabul etti mi?

KORO

Kentin yasalarına uymak zorunda.

ALKMENE

Bu adam yaşamamalı, gün ışığını görmemeli!

KORO

970 Hata ilk başta yapıldı, savaş meydanında öldürülmeliydi.

ALKMENE

Yaptıklarının bedelini ödememesi doğru mu peki?

KORO

Onu öldürecek kimse yok!

ALKMENE

Ben öldürürüm! Benim de bir saygınlığım var!

KORO

Bunu yaparsan çok ağır suçlanırsın!

ALKMENE

975 Kentinizi seviyorum, inkâr edemem! Ama
bu adam elime düştükten sonra onu benden
kurtaracak hiçbir ölümlü tanımıyorum.
Söylediklerime bakarak beni küstah ya da
kadınlara yakıştığından fazla kibirli bulabilirsin,
980 ama ben yine de bildiğimi yapacağım.

KORO

Bu adamdan haklı olarak müthiş nefret
ediyorsun soylu kadın, seni anlayabiliyorum!

EURYSTHEUS

Şunu iyi bil kadın! Gönlünü hoş tutmak veya
hayatımı kurtarmak için korkaklıkla suçlanmama

neden olacak şeyler söylemeyeceğim sana. 985
Bu düşmanlığı kendi isteğimle başlatmadım. Senin
hem kuzenim, hem de oğlun Herakles'in akrabasıyım.²⁷
Ama bir tanrıça olan Hera isteyip istemediğime
hiç bakmadan beni bu hastalıklı duygulara
mahkûm etti. Oğluna karşı düşmanca duygular 990
besleyerek bu büyük mücadeleyi başlatınca
hayatını zorlaştıracak bir sürü eziyet tasarladım.
Korku içinde yaşamaktan kurtulayım diye her gece
sabahlara kadar uykusuz kalarak düşmanlarımı
uzaklara gönderip yok etmek için yeni yollar 995
düşündüm. Düşmanı olduğum hâlde soylulara
yaraşır iyi şeyler duyuyordum oğlun hakkında.
Onun sıradan bir ölümlü değil, gerçek bir erkek
olduğunu biliyordum. Ama bu dünyadan
ayrıldığına göre benden nefret ettikleri 1000
ve babalarına çektirdiğim acıların vebalini
taşıdığım için çocuklarını sürgün etmek ya da
öldürmek üzere elimden geleni yapmak
zorundaydım. Ancak öyle sağlayabilirdim
güvenliğimi. Kendini yerime koy ve düşün! 1005
Düşmanın onun gibi bir aslansa eniklerini başından
savmaya çalışmayacak, huzur içinde Argos'ta
yaşamalarına izin mi verecektin? İnandıramazsın
buna kimseyi. Savaş meydanında ölmeye hazır olduğum
hâlde beni öldürmediklerine göre şimdi öldürülürsem 1010
katilim Hellenlerin yasalarına göre lanetlenecek.
Kent tanrılara olan saygısını bana beslediği düşmanlıktan
üstün tutarak sağduyulu davranıyor ve yaşamama
izin veriyor. Konuştun ve yanıtlımı duydun. Bundan böyle

27 Alkmene'nin kocası Amphitryon amcasının oğluydu. Antik Yunanistan'da akrabalık terimi sadece baba tarafından gelen kan bağı gösteriyordu. Bu yüzden Eurystheus Alkmene'ye kuzen olduklarından başka, Amphitryon ile olan kan bağı sayesinde Herakles'in de akrabası olduğunu vurgulamak istiyor.

1015 hem sığınmacı hem de cesur biri olarak kabul edilmeliyim.
Düşüncelerim işte bu yönde. Ölmek istemiyorum,
ama bu hayata veda edersem de üzülmeyeceğim.

KORO

Sana küçük bir tavsiye Alkmene! Kent öyle
karar verdiğine göre bu adamı bırakmalısın.

ALKMENE

1020 Kentin yasalarını çiğnemededen ölmesini sağlayamaz mıyız?

KORO

En iyi çözüm bu, ama nasıl yapabiliriz?

ALKMENE

Sana kolaylıkla gösterebilirim. Onu öldürürüm ve
ardından

cenaze töreni düzenlemek isteyen dostlarına cesedini
veririm. Bedenini memleketine göndererek hem kentin
yasalarını

1025 çiğnemeyeceğim, hem de ölümüyle intikamım alınmış
olacak.

EURYSTHEUS

Öldür beni, sana yalvarmayacağım. Ama beni
serbest bırakan, saygı gösterip öldürmeyen
bu kente görüldüğünden çok daha yararlı olacak

1030 Apollon'un eski bir kehanetini armağan etmek
istiyorum. Öldükten sonra kaderimde yazılı olan yere,
Pallene'deki bakire Tanrıça Athena'nın tapınağının
yanına gömün beni. Sizin ve kentinizin

1035 koruyucusu olacağım, yaptığınız iyiliği unutup
büyük bir orduyla gelecek olan Herakles'in
torunlarının en büyük düşmanı olarak ezele kadar orada,

toprağın altında yatacağım. Koruduğunuz dostlarınız
işte böyle insanlar. Bütün bunları iyi bildiğim hâlde
tanrıların kehanetine başvurmadan bu sefere neden
çıktım öyleyse? Bunu Hera'nın kehanetlerden üstün
olduğuna ve bana ihanet etmeyeceğine inandığım için

1040

yaptım. Mezarıma sunular ve kurban kanı dökmelerine izin vermeyin. Canıma kıyanlara korkunç bir sılaya dönüş tattırmak istiyorum. Bu şekilde size yararım iki kat olacak. Ölümümle onlara zarar, size yarar sağlayacağım.

ALKMENE

Böyle konuştuğuna göre kenti 1045

ve çocuklarımızı kurtarmak için bu adamı öldürmeyi neden geciktiriyorsunuz?

Bize en güvenli yolu gösterdi, o bizim düşmanımız ve ölümü bize yararlı olacak.

Götürün onu köleler. Öldürüp cesedini 1050

köpeklerle atın. Hayatta kalıp beni yeniden vatanımdan kovacağını bekleme sakın.

KORO

Ben de aynı kanıdayım. Götürün onu köleler.

Böylece krallara karşı alnımız ak,

başımız dik olacak. 1055

Ek

Euripides'in *Heraklesoğulları* tragedyasının başka kaynaklarda bulunan kayıp fragmanları:²⁸

N. 852 (Stobaios 79.2)

Yaşamında annesiyle babasına saygı göstereni,
hayattayken de öldükten sonra da tanrılar sever.
Ama babasını onurlandırmayanla birlikte
hiçbir zaman ne kurban törenine katılırim
ne de binerim onun bindiği gemiye.

N. 853 (Stobaios 1.8)

Üç erdeme hizmet etmelisin evladım. Tanrılara,
annenle babana ve Hellas'ın ortak yasalarına
saygı göstermelisin. Öyle yaparsan en parlak
şeref çelengi sonsuza dek takılı olacak başında.

N. 854 (Stobaios 7.9)

Öldürülmek korkunçtur ama şan kazandırır,
oysa ölmemek korkaklık sayılsa da büyük keyiftir.

N. 851 (Aristophanes, *Atlılar*, 214)

Hepsini bir araya getir ve iyice karıştır.

N. 949 (Stobaios 79.3)

Seni hayata getirenlere büyük saygı göstermelisin.

---

²⁸ A. Nauck, *Tragicorum Graecorum Fragmenta*, Leipzig: Teubner, 1989
(repr. Hildesheim: Olms, 1964)

Kaynakça

- ARİSTOTELES, *Atinalıların Devleti*, çev. Ari Çokona, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.
- _____, *Poetika*, çev. Ari Çokona – Ömer Aygün, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2016.
- BARLOW, Shirley A., *The Imagery of Euripides*, Methuen, London 1971.
- BIEBER, Margarete, *The History of the Greek and Roman Theater*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1971.
- BİLGİN, Nahit, *Felsefeden Ekonomiye Antik Yunan Dünyası*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2004
- BONNARD, Andre, *İnsan ve Tragedya*, çev. Yaşar Atan, Evrensel Basın Yayın, İstanbul 2004
- BRAY, W., – TRUMP, D., *Dictionary of Archaeology*, Penguin Books, London 1982
- BUXTON, R. G. A., *Persuasion in Greek Tragedy*, Cambridge University Press, Cambridge 1980.
- CARPENTER, Thomas H., *Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji*, çev. Bensen B. M. Ünlüoğlu, Homer Yayınları, İstanbul 2002.
- CARTLEDGE, Paul, *Pratikte Antik Yunan Siyasi Düşünce*, çev. Kıvanç Tanrıyar, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2013

- CONACHER, D. J., *Euripidean Drama*, University of Toronto Press, Toronto 1967.
- EASTERLING, P. E., *The Cambridge Companion to Greek Tragedy*, Cambridge University Press, Cambridge 1997.
- EASTERLING, P. – HALL, E., *Greek and Roman Actors: Aspects of an Ancient Profession*, Cambridge University Press, Cambridge 2002.
- ECO, Umberto, *Antik Yunan*, çev. Leyla Tonguç Basmacı, Alfa Yayınları, İstanbul 2020
- ERHAT, Azra, *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2011.
- EUBEN, J. Peter, *Greek Tragedy and Political Theory*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles 1986.
- FOLEY, H. P., *Female Acts in Greek Tragedy*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 2001.
- FRISCH, H., *Might and Right in Antiquity*, Ayer Co. Pub., London 1976.
- GARNER, R., *From Homer to Tragedy: The Art of Allusion in Greek Poetry*, Routledge, London 1990.
- GEORGOPOULOS, N. (ed.), *Tragedy and Philosophy*, The Macmillan Press Ltd., New York 1993
- GEZGİN, İsmail, *Antik Yunan ve Roma Sanatında Cinsellik ve Erotizm*, Alfa Yayınları, İstanbul 2010
- GOLDHILL, Simon, *Reading Greek Tragedy*, Cambridge University Press, Cambridge 1986.
- _____, *Aşk, Seks, Tragedya*, çev. Elif Subaş, Dharma Yayınları, İstanbul 2009
- GOWARD, Barbara, *Telling Tragedy: Narrative Technique in Aeschylus, Sophocles and Euripides*, Duckworth, London 1999.
- GRIMAL, Pierre, *Mitoloji Sözlüğü, Yunan ve Roma*, çev. Sevgi Tamgüç, Kabalcı Yayınları, İstanbul 2012.

- GRUBE, G. M. A., *The Drama of Euripides*, Methuen, London 1941.
- HABIB, M. A. R., *Literary Criticism From Plato to the Present*, Willey-Blackwell, West Sussex 2011
- HALLERAN, R., *Stagecraft in Euripides*, Croom Helm, London and Sydney 1985.
- HEATH, M., *The Poetics of Greek Tragedy*, Duckworth, London 1987.
- HOURMOUZIADES, N. C., *Production and Imagination in Euripides*, Greek Society for Humanistic Studies, Athens 1965.
- HÖLDERLIN, J. C. Friedrich, *Şiir ve Tragedya Kuramı*, çev. Mehmet Barış Albayrak, Notos Kitap, İstanbul 2012
- KALMIO, M., *Physical Contact in Greek Tragedy*, Suomalaisen Tiedeakatemia, Helsinki 1988.
- KAUFMANN, Walter, *Tragedy and Philosophy*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1992
- KITTO, H. D. F., *Greek Tragedy*, Methuen, London 1973.
- KÖMÜRCÜOĞLU, Şeyma, *Logostaki Mitos, Antik Yunan Felsefesinde Tanrıya Benzeme Düşüncesi*, İz Yayıncılık, İstanbul 2020
- LATACZ, Joachim, *Antik Yunan Tragedyaları*, çev. Yılmaz Onay, Mitos Boyut Yayınları, İstanbul 2006.
- LATTIMORE, R., *The Poetry of Greek Tragedie*, Johns Hopkins Press, Baltimore 1958.
- MCAUSLAN, I. (ed.), – WALCOT, P. (ed.), *Greek Tragedy*, Oxford University Press, Oxford 1993.
- MCCLURE, L., *Spoken like a Woman. Speech and Gender in Athenian Drama*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1999.
- MENDELSON, D., *Gender and the City in Euripides' Political Plays*, Oxford University Press, Oxford 2002.

- MICHELINI, A. N., *Euripides and the Tragic Tradition*, University of Wisconsin Press, Madison 1987.
- MORGAN, A., *Popular Tyranny*, University of Texas Press, Austin 2003.
- NIETZSCHE, F., *Yunan Tragedyası Üzerine İki Konferans*, çev. M. Kahraman, Say Yayınları, İstanbul 2005.
- _____, *Tragedyanın Doğuşu*, çev. M. Tüzel, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2010.
- _____, *Platon Öncesi Filozoflar*, çev. Nur Nirven, Pinhan Yayıncılık, İstanbul 2018
- NORWOOD, G., *Essays on Euripidean Drama*, University of California Press, Berkeley 1954.
- O'CONNOR VISSER, E. A. M. E., *Aspects of Human Sacrifice in the Tragedies of Euripides*, Grüner Pub. Co., Amsterdam 1987.
- OBER, J., *Mass and Elite in Democratic Athens: Rhetoric, Ideology, and the Power of the People*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1989.
- _____, *Political Dissent in Democratic Athens: Intellectual Critics of Popular Rule*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 2001.
- OZANSOY, Halit Fahri, *Yunan Tiyatrosu - Tragedia*, Ahmet Saitoğlu Kitabevi, İstanbul 1946.
- PAKSOY, Banu Kılan, *Tragedya ve Siyaset*, Mitos Boyut Yayınları, İstanbul 2010.
- PARRY, H., *The Lyric Poems of Greek Tragedy*, Samuel Stevens & Co., Toronto – Sarasota 1978.
- PETERS, Francis E., *Antik Yunan Felsefesi Terimleri Sözlüğü*, çev. Hakkı Hünler, Paradigma Yayınları, İstanbul 2004
- PFISTER, M., *The Theory and Analysis of Drama*, Cambridge University Press, Cambridge 1988.

- PORTAKAL, Hüsan, *Yunan Kültüründe Tragedya*, Cem Yayınları, İstanbul 2019
- REHM, Rush, *Greek Tragic Theatre*, Routledge, New York 1994.
- _____, *The Play of Space: Spatial Transformation in Greek Tragedy*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 2002.
- ROBERTS, J. T., *Athens on Trial: The Antidemocratic Tradition in Western Thought*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1994.
- RODGERS, Nigel, *Antik Yunan*, çev. Ülke Evrim Uysal, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2015
- SMITH, J. Moyr, *Antik Yunan Kadın Kıyafetleri*, çev. İpek Dağlı, Midas Kitap, İstanbul 2013
- STEVENS, P. T., *Colloquial Expressions in Euripides*, Franz Steiner Verlag, Weisbaden 1976.
- STOREY, I. C., *Euripides: Suppliant Women*, Duckworth, London 2008.
- STUTTARD, David, *Sappho'dan Sokrates'e 50 Hayat Hikayesiyle Antik Yunan Tarihi*, çev. Erdem Gökyaran, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2016
- TAPLIN, O., *Greek Tragedy in Action*, Methuen, London 1978.
- THOMSON, George, *Tragedyanın Kökeni, Aiskhylos ve Atina*, çev. Mehmet H. Doğan, Payel Yayınevi, İstanbul 1990.
- TUNALI, İsmail, *Grek Estetik'i: Güzellik Felsefesi Sanat Felsefesi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2004.
- VAN DER VALK, M., *Studies in Euripides*, Hakkert, Amsterdam 1985.
- WARREN, R. – SCULLY, S. (çev.), *Suppliant Women*, Oxford University Press, New York 1995.

- WEBSTER, T. B. L., *The Tragedies of Euripides*, Methuen, London 1967.
- WILES, D., *Tragedy in Athens: Performance Space and Theatrical Meaning*, Cambridge University Press, Cambridge 1997.
- ZUMBRUNNEN, G.J., *Silence and Democracy: Athenian Politics in Thucydides' History*, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania 2008.

Tezler

- AÇIK, Tansu, *Koro: Tragedyanın Yapısı İçindeki İşlevi*, doktora tezi, Ankara Üniversitesi 1997.
- ARICI, Oğuz, *Antik Yunan Tragedyasında Ölçülülük ve Uyum Düşüncesi*, yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2005
- ARINÇ, Utku, *Hellenistik Dönem Mezar Stellerindeki Hermes ve Herakles Hermeleri*, yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi 2015.
- BÜKE, Egemen, *Ancient Greek skepticism: Philosophy as a way of life*, yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2019
- EDİZ OKUR, Nilay, *Euripides Tragedyaları Işığında Klasik Çağ Atinası'nda Kadının Konumu*, yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi 2010.
- EKSEN, Kerem, *Human Action in Greek Tragedies*, yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi 2003.
- GÜLHAN, Hakan, *Antik Yunan Tragedyalarında Yunan Pantheonu ve Dini Ritüeller*, yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi 2018.
- GÜZEL, Bahar, *Antik Yunan Mitolojisinde Theseus*, yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi 2017.

- HABİF, Ferda, *Antik Yunan'da oyunculuk ve çağdaş uygulamalar*, yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2008
- İNCEEFE, Süleyman, *Euripides Oyunlarında Sofist Felsefesinin Etkisi*, yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi 1995.
- KESİN, Reha, *Antik Yunan Tragedyasında Toplumsal Cinsiyet Bakımından Çirkinin Estetiği*, yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi 2011.
- KILAN, Banu, *Eski Yunan'da Tragedyanın Siyasal Rolü*, yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi 1998.
- MUTLU, F. G., *Euripides'in Oyunlarında Peloponnesos Savaşı'nın Yankılanışı*, doktora tezi, Ankara Üniversitesi 2008.
- SERCAN, Mehtap, *Eski Yunan Dini İnancında Birey-Din İlişkisinde Bireyin Rolü*, yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi 2016.
- ŞAHİN, İlkay, *Antik Yunan Yazarlarında Kadın İmgesi*, yüksek lisans tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi 2018.
- ŞEYMEN, Burcu Yasemin, *Türkiye'de Sahnelenen Antik Yunan Oyunları ve Kültür Politikalarındaki Yeri*, doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 2009
- ŞİRVAN, Nerva, *Arkaik Dönem Eski Yunan Dünyasında Kahramanlık Kültü*, doktora tezi, Ege Üniversitesi 2019.
- TÜRKOĞLU, Seçkin, *Antik Yunan Kamu Hukukunun Şekillenmesi*, yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2020
- USLU, Laleş, *Antik Yunan'da Kadın Betimlemeleri ve Kadının Sosyal Statüsü*, doktora tezi, Atatürk Üniversitesi 2018
- YORGUN, Faruk, *Antik Yunan Tragedyalarında Tanrı ve Kader Kavramları*, yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi 2018.

Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi

1. J. Austen, GURUR VE ÖNYARGI, Çev. H. Koç
2. Novalis, GECEYE ÖVGÜLER, Çev. A. Cernal
3. O. Wilde, MUTLU PRENS -Bütün Masallar, Bütün Öyküler-, Çev. R. Hakmen - F. Özgüven
4. H. C. Andersen, SEÇME MASALLAR, Çev. M. Alpar
5. KEREM İLE ASLI, Haz. Çev. İ. Öztürk
6. H. James, YÜREK BURGUSU, Çev. N. Aytür
7. R. M. Rilke, DUINO AĞITLARI, Çev. Z. A. Yılmaz
8. H. de Balzac, MODESTE MIGNON, Çev. O. Rifat - S. Rifat
9. F. G. Lorca, KANLI DÜĞÜN, Çev. R. Hakmen
10. Şeyh Galib, HÜSN Ü AŞK, Çev. A. Gölpinarlı
11. J. W. von Goethe, YARAT EY SANATÇI, Çev. A. Cernal
12. Platon, GORGİAS, Çev. M. Rifat - S. Rifat
13. E. A. Poe, DEDEKTİF (AUGUSTE DUPIN) ÖYKÜLERİ, Çev. M. Fuat - Y. Salınan - D. Hakyemez
14. G. Flaubert, ERMİŞ ANTONIUS VE ŞEYTAN, Çev. S. Eyüboğlu
15. G. Flaubert, YERLEŞİK DÜŞÜNCELER SÖZLÜĞÜ, Çev. S. Rifat - E. Gökteke
16. C. Baudelaire, PARİS SIKINTISI, Çev. T. Yücel
17. Juvenalis, YERGİLER, Çev. Ç. Dürüşken - Alovera
18. YUNUS EMRE, HAYATI VE BÜTÜN ŞİİRLERİ, Haz. A. Gölpinarlı
19. E. Dickinson, SEÇME ŞİİRLER, Çev. S. Özpalabıyıklar
20. A. Dumas, fils, KAMELYALI KADIN, Çev. T. Yücel
21. Ömer Hayyam, DÖRTLÜKLER, Çev. S. Eyüboğlu
22. A. Schopenhauer, YAŞAM BİLGELİĞİ ÜZERİNE AFORİZMALAR, Çev. M. Tüzel
23. M. de Montaigne, DENEMELER, Çev. S. Eyüboğlu
24. Platon, DEVLET, Çev. S. Eyüboğlu - M. A. Cırncöz
25. F. Rabelais, GARGANTUA, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol - A. Erhat
26. İ. A. Gonçarov, OBLOMOV, Çev. S. Eyüboğlu - E. Güney
27. T. More, UTOPIA, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol - M. Urgan
28. Herodotos, TARİH, Çev. M. Ökmen

29. S. Kierkegaard, KAYGI KAVRAMI, Çev. T. Armaner
30. Platon, ŞÖLEN - DOSTLUK, Çev. S. Eyüboğlu - A. Erhat
31. A. S. Puşkin, YÜZBAŞININ KIZI -Bütün Romanlar, Bütün Öyküler-, Çev. A. Behramoğlu
32. A. S. Puşkin, SEVİYORDUM SİZİ, Çev. A. Behramoğlu
33. G. Flaubert, MADAME BOVARY, Çev. N. Ataç - S. E. Siyavuşgil
34. İ. S. Turgenyev, BABALAR VE OĞULLAR, Çev. E. Altay
35. A. P. Çehov, KÖPEĞİYLE DOLAŞAN KADIN, Çev. E. Altay
36. A. P. Çehov, BÜYÜK OYUNLAR, Çev. A. Behramoğlu
37. Molière, CİMRİ, Çev. S. Eyüboğlu
38. W. Shakespeare, MACBETH, Çev. S. Eyüboğlu
39. W. Shakespeare, ANTONIUS VE KLEOPATRA, Çev. S. Eyüboğlu
40. N. V. Gogol, AKŞAM TOPLANTILARI, Çev. E. Altay
41. Narayana, HİTOPADEŞA, Çev. K. Kaya
42. Feridüddin Attâr, MANTIK AL-TAYR, Çev. A. Gölpinarlı
43. Yamamoto, HAGAKURE: SAKLI YAPRAKLAR, Çev. H. C. Erkin
44. Aristophanes, EŞEKARILARI, KADINLAR SAVAŞI VE DİĞER OYUNLAR, Çev. S. Eyüboğlu - A. Erhat
45. F. M. Dostoyevski, SUÇ VE CEZA, Çev. M. Beyhan
46. M. de Unamuno, SİS, Çev. Y. E. Canpolat
47. H. Ibsen, BRAND - PEER GYNT, Çev. S. B. Göknil - Z. İpşiroğlu
48. N. V. Gogol, BİR DELİNİN ANI DEFTERİ, Çev. M. Beyhan
49. J. J. Rousseau, TOPLUM SÖZLEŞMESİ, Çev. V. Günyol
50. A. Smith, MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ, Çev. H. Derin
51. J. de La Fontaine, MASALLAR, Çev. S. Eyüboğlu
52. J. Swift, GULLIVER'İN GEZİLERİ, Çev. İ. Şahinbaş
53. H. de Balzac, URSULE MIROUËT, Çev. S. Rifat - S. Rifat
54. Mevlânâ, RUBAİLER, Çev. H. Â. Yücel
54. Seneca, MEDEA, Çev. Ç. Dürüşken
56. W. Shakespeare, JULIUS CAESAR, Çev. S. Eyüboğlu
57. J. J. Rousseau, BİLİMLER VESANAT ÜSTÜNE SÖYLEV, Çev. S. Eyüboğlu
58. M. Wollstonecraft, KADIN HAKLARININ GEREKÇELENİRİLMESİ, Çev. D. Hakyemez
59. H. James, KISA ROMANLAR, UZUN ÖYKÜLER, Çev. N. Aytür - Ü. Aytür
60. Mirze Elekber Sabir, HOPHOPNAME (Seçmeler), Çev. İ. Öztürk
61. F. M. Dostoyevski, KARAMAZOV KARDEŞLER, Çev. N. Y. Taluy
62. Şudraka, TOPRAK ARABACIK (Mriççakatika), Çev. K. Kaya
63. J. J. Rousseau, DİLLERİN KÖKENİ ÜSTÜNE DENEME, Çev. Ö. Albayrak
64. D. Diderot, AKTÖRLÜK ÜZERİNE AYKIRI DÜŞÜNCELER, Çev. S. E. Siyavuşgil
65. J. P. Eckermann, YAŞAMININ SON YILLARINDA GOETHE İLE KONUŞMALAR, Çev. M. Kahraman

66. Seneca, PHAEDRA, Çev. Ç. Dürüşken
67. M. de Unamuno, ABEL SANCHEZ -Tutkulu Bir Aşk Hikâyesi-
TULA TEYZE, Çev. Y. E. Canpolat
68. W. Shakespeare, PERICLES, Çev. H. Koç
69. L. N. Tolstoy, SANAT NEDİR, Çev. M. Beyhan
70. W. Shakespeare, III. RICHARD, Çev. Ö. Nutku
71. Mevlânâ, DÎVÂN-I KEBİR, Çev. A. Gölpınarlı
72. T. De Quincey, BİR İNGİLİZ AFYON TİRYAKİSİNİN İTİRAFLARI,
Çev. B. Boran
73. W. Shakespeare, ATİNALI TIMON, Çev. S. Eyüboğlu
74. J. Austen, AKIL VE TUTKU, Çev. H. Koç
75. A. Rimbaud, ILLUMINATIONS, Çev. C. Alkor
76. M. de Cervantes Saavedra, YÜCESULTAN, Çev. Y. E. Canpolat
77. D. Ricardo, SİYASAL İKTİSADIN VE VERGİLENDİRMENİN
İLKELERİ, Çev. B. Zeren
78. W. Shakespeare, HAMLET, Çev. S. Eyüboğlu
79. F. M. Dostoyevski, EZİLENLER, Çev. N. Y. Taluy
80. A. Dumas, BİNBİR HAYALET, Çev. A. Özgüner
81. H. de Balzac, EVDE KALMIŞ KIZ, Çev. Y. Avunç
82. E. T. A. Hoffman, SEÇME MASALLAR, Çev. İ. Kantemir
83. N. Machiavelli, HÜKÜMDAR, Çev. N. Adabağ
84. M. Twain, SEÇME ÖYKÜLER, Çev. Y. Salman
85. L. N. Tolstoy, HACI MURAT, Çev. M. Beyhan
86. G. Galilei, İKİ BÜYÜK DÜNYA SİSTEMİ ÜZERİNE DİYALOG,
Çev. R. Aşçıoğlu
87. F. M. Dostoyevski, ÖLÜLER EVİNDEN ANILAR, Çev. N. Y. Taluy
88. F. Bacon, SEÇME AFORİZMALAR, Çev. C. C. Çevik
89. W. Blake, MASUMİYET VE TECRÜBE ŞARKILARI, Çev. S.
Özpalabıyıklar
90. F. M. Dostoyevski, YERALTINDAN NOTLAR, Çev. N. Y. Taluy
91. Prokopios, BİZANS'IN GİZLİ TARİHİ, Çev. O. Duru
92. W. Shakespeare, OTHELLO, Çev. Ö. Nutku
93. G. de Villehardouin - H. de Valenciennes, IV. HAÇLI SEFERİ
KRONİKLERİ, Çev. A. Berktray
94. UPANİSHADLAR, Çev. K. Kaya
95. M. E. Han Galib, GALİB DÎVÂNI, Çev. C. Soydan
96. J. Swift, ALÇAKGÖNÜLLÜ BİR ÖNERİ, Çev. D. Hakyemez
97. Sappho, FRAGMANLAR, Çev. Alovera
98. W. Shakespeare, KURU GÜRÜLTÜ, Çev. S. Sanlı
99. V. B. Ibañez, MAHŞERİN DÖRT ATLISI, Çev. N. G. Işık
100. H. James, GÜVERCİNİN KANATLARI, Çev. R. Hakmen
101. G. de Maupassant, GEZGİN SATICI, Çev. B. Onaran
102. Seneca, TROIALI KADINLAR, Çev. Ç. Dürüşken
103. H. de Balzac, BİR HAVVA KIZI, Çev. B. Kuzucuoglu

104. W. Shakespeare, KRAL LEAR, Çev. Ö. Nutku
105. M. Shikibu, MURASAKİ SHİKİBU'NUN GÜNLÜĞÜ, Çev. E. Esen
106. J. J. Rousseau, EMİLE, Çev. Y. Avunç
107. A. Dumas, ÜÇ SİLAHŞOR, Çev. V. Yalçintoklu
108. İ. S. Turgenyev, RUDİN - İLK AŞK - İLKBAHAR SELLERİ, Çev. E. Altay
109. L. N. Tolstoy, SİVASTOPOL, Çev. M. Beyhan
110. J. W. von Goethe, YAŞAMIMDAN ŞİİR VE HAKİKAT, Çev. M. Kahraman
111. L. N. Tolstoy, DİRİLİŞ, Çev. A. Hachasanoglu
112. H. de Balzac, SUYU BULANDIRAN KIZ, Çev. Y. Avunç
113. A. Daudet, PAZARTESİ HİKÂYESLERİ, Çev. S. E. Siyavuşgil
114. W. Shakespeare, SONELELER, Çev. T. S. Halman
115. K. Mansfield, KATIKSIZ MUTLULUK, Çev. O. Dalgıç
116. Ephesoslu Hipponaks, BÜTÜN FRAGMANLAR, Çev. Alovera
117. F. Nietzsche, ECCE HOMO, Çev. M. Tüzel
118. N. V. Gogol, MÜFETTİŞ, Çev. K. Karasulu
119. Nizâmü'l-Mülk, SİYASETNAME, Çev. M. T. Ayar
120. H. de Balzac, TILSIMLI DERİ, Çev. V. Yalçintoklu
121. F. M. Dostoyevski, STEPANÇİKOVO KÖYÜ, Çev. N. Y. Taluy
122. G. Sand, THÉRÈSE VE LAURENT, Çev. V. Yalçintoklu
123. W. Shakespeare, ROMEO VE JULIET, Çev. Ö. Nutku
124. F. Nietzsche, TRAGEDYANIN DOĞUŞU, Çev. M. Tüzel
125. Ovidius, AŞK SANATI, Çev. Ç. Dürüşken
126. P. J. Proudhon, MÜLKİYET NEDİR?, Çev. D. Çeönkasap
127. H. de Balzac, PIERRETTE, Çev. Y. Avunç
128. L. N. Tolstoy, KAFKAS TUTSAĞI, Çev. M. Beyhan
129. N. Copernicus, GÖKSEL KÜRELERİN DEVİNİMLERİ ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
130. N. V. Gogol, TARAS BULBA VE MİRGOROD ÖYKÜLERİ, Çev. E. Altay
131. W. Shakespeare, ON İKİNCİ GECE, Çev. S. Sanlı
132. A. Daudet, SAPHO, Çev. T. Yücel
133. F. M. Dostoyevski, ÖTEKİ, Çev. T. Akgün
134. F. Nietzsche, PUTLARIN ALACAKARANLIĞI, Çev. M. Tüzel
135. É. Zola, GERMİNAL, Çev. B. Onaran
136. J. O. y Gasset, KİTLELERİN AYAKLANMASI, Çev. N. G. Işık
137. Euripides, BAKKHALAR, Çev. S. Eyüboğlu
138. W. Shakespeare, YETER Kİ SONU İYİ BİTSİN, Çev. Ö. Nutku
139. N. V. Gogol, ÖLÜ CANLAR, Çev. M. Beyhan
140. Plutarkhos, LYKURGOS'UN HAYATI, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol
141. W. Shakespeare, YANLIŞLIKLAR KOMEDYASI, Çev. Ö. Nutku
142. H. von Kleist, DÜELLO -Bütün Öyküler-, Çev. İ. Kantemir
143. L. de Vega, OLMEDO ŞÖVALYESİ, Çev. Y. E. Canpolat

144. F. M. Dostoyevski, EV SAHİBESİ, Çev. T. Akgün
145. W. Shakespeare, KRAL JOHN'UN YAŞAMI VE ÖLÜMÜ, Çev. H. Çalışkan
146. H. de Balzac, LOUIS LAMBERT, Çev. O. Rifat - S. Rifat
147. Mahmûd-ı Şebüsterî, GÜLŞEN-İ RÂZ, Çev. A. Gölpınarlı
148. Molière, KADINLAR MEKTEBİ, Çev. B. Tuncel
149. Catullus, BÜTÜN ŞİİRLERİ, Çev. Ç. Dürüşken - Alova
150. Somadeva, MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU, Çev. K. Kaya
151. Hafız-ı Şirazi, HAFIZ DİVÂNİ, Çev. A. Gölpınarlı
152. Euripides, YAKARICILAR, Çev. S. Sandalcı
153. W. Shakespeare - J. Fletcher, CARDENIO, Çev. Ö. Nutku
154. Molière, GEORGE DANDIN, Çev. S. Kuray
155. J. W. von Goethe, GENÇ WERTHER'İN ACILARI, Çev. M. Kahraman
156. F. Nietzsche, BÖYLE SÖYLEDİ ZERDÜŞT, Çev. M. Tüzel
157. W. Shakespeare, KISASA KISAS, Çev. Ö. Nutku
158. J. O. y Gasset, SİSTEM OLARAK TARİH, Çev. N. G. Işık
159. C. de la Barca, HAYAT BİR RÜYADIR, Çev. B. Sabuncu
160. F. Nietzsche, DIONYSOS DİTHYRAMBOSLARI, Çev. A. Cemal
161. L. N. Tolstoy, ANNA KARENİNA, Çev. A. Hacıhasanoğlu
162. G. de Maupassant, GÜZEL DOST, Çev. A. Özgüner
163. Euripides, RESOS, Çev. S. Sandalcı
164. Sophokles, KRAL OİDİPUS, Çev. B. Tuncel
165. F. M. Dostoyevski, BUDALA, Çev. E. Altay
166. W. Shakespeare, KRAL VIII. HENRY, Çev. H. Çalışkan
167. D. Diderot, KÖRLER ÜZERİNE MEKTUP - SAĞIRLAR ÜZERİNE MEKTUP, Çev. A. Cemgil - D. Cemgil
168. T. Paine, AKIL ÇAĞI, Çev. A. İ. Dalgıç
169. W. Shakespeare, VENEDİK TACİRİ, Çev. Ö. Nutku
170. G. Eliot, SİLAS MARNER, Çev. F. Kâhya
171. H. de Balzac, MUTLAK PEŞİNDE, Çev. S. Rifat - O. Rifat - S. Rifat
172. W. Shakespeare, BİR YAZ GECEŚİ RÜYASI, Çev. Ö. Nutku
173. A. de Musset, MARIANNE'İN KALBİ, Çev. B. Tuncel - S. Eyüboğlu
174. F. M. Dostoyevski, ECİNNİLER, Çev. M. Beyhan
175. A. S. Puşkin, BORİS GODUNOV, Çev. Ö. Özer
176. W. Shakespeare, HIRÇIN KIZ, Çev. Ö. Nutku
177. İ. S. Turgenyev, DUMAN, Çev. E. Altay
178. Sophokles, ELEKTRA, Çev. A. Erhar
179. J. Austen, NORTHANGER MANASTIRI, Çev. H. Koç
180. D. Defoe, ROBINSON CRUSOE, Çev. F. Kâhya
181. W. Shakespeare - J. Fletcher, İKİ SOYLU AKRABA, Çev. Ö. Nutku
182. Platon, SOKRATES'İN SAVUNMASI, Çev. A. Çokona
183. L. N. Tolstoy, İNSAN NEYLE YAŞAR?, Çev. K. Karasulu
184. N. V. Gogol, EVLENME - KUMARBAZLAR, Çev. K. Karasulu

- 185-1. F. Nietzsche, İNSANCA, PEK İNSANCA, Çev. M. Tüzel
- 185-2. F. Nietzsche, KARIŞIK KANILAR VE ÖZDEYİŞLER, Çev. M. Tüzel
- 185-3. F. Nietzsche, GEZGİN VE GÖLGESİ, Çev. M. Tüzel
186. A. P. Çehov, AYI -Dokuz Kısa Oyun-, Çev. T. Akgün
187. J. M. Keynes, PARA ÜZERİNE BİR İNCELEME, Çev. C. Gerçek
188. H. Fielding, JOSEPH ANDREWS, Çev. F. B. Aydar
189. C. Brontë, PROFESÖR, Çev. G. Varım
190. Kalidasa, MALAVİKA VE AGNİMİTRA, Çev. H. D. Can
191. W. Shakespeare, NASIL HOŞUNUZA GİDERSE, Çev. Ö. Nutku
192. Aiskhylos, ZİNCİRE VURULMUŞ PROMETHEUS, Çev. S. Eyüboğlu
- A. Erhat
193. E. Rostand, CYRANO DE BERGERAC, Çev. S. E. Siyavuşgil
194. É. Zola, YAŞAMA SEVİNCİ, Çev. B. Onaran
195. F. M. Dostoyevski, KUMARBAZ, Çev. K. Karasulu
196. S. Kierkegaard, FELSEFE PARÇALARI ya da BİR PARÇA FELSEFE,
Çev. D. Şahiner
197. Cicero, YÜKÜMLÜLÜKLER ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
198. D. Diderot, RAMEAU'NUN YEĞENİ, Çev. A. Cemgil
199. W. Shakespeare, KRAL V. HENRY, Çev. H. Çalışkan
200. L. N. Tolstoy, KREUTZER SONAT, Çev. A. Hacıhasanoğlu
201. S. Kierkegaard, BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ, Çev. N. Beier
202. Aisopos, MASALLAR, Çev. İ. Çokona
203. W. Shakespeare, CYMBELİNE, Çev. Ö. Nutku
204. Aristoteles, ATINLILARIN DEVLETİ, Çev. A. Çokona
205. V. Hugo, BİR İDAM MAHKÜMÜNÜN SONGÜNÜ, Çev. V. Yalçınoklu
206. D. Diderot, FELSEFE KONUŞMALARI, Çev. A. Cemgil
207. W. Shakespeare, VERONALI İKİ SOYLU DELİKANLI, Çev. Ö.
Nutku
208. Molière, İNSANDAN KAÇAN, Çev. B. Tuncel
209. L. N. Tolstoy, ÜÇ ÖLÜM, Çev. G. Ç. Kızırtmak
210. Stendhal, KIRMIZI VE SİYAH, Çev. B. Onaran
211. Feridüddin Attâr, İLÂHÎNAME, Çev. A. Gölpınarlı
212. D. Diderot, KADERCİ JACQUES VE EFENDİSİ, Çev. A. Cemgil
213. V. Hugo, NOTRE DAME'İN KAMBURU, Çev. V. Yalçınoklu
214. W. Shakespeare, CORIOLANUS'UN TRAGEDYASI, Çev. Ö. Nutku
215. Euripides, MEDEA, Çev. A. Çokona
216. W. Shakespeare, TROILUS VE CRESSIDA, Çev. S. Eyüboğlu - M.
Urgan
217. H. Bergson, GÜLME, Çev. D. Çetinkasap
218. W. Shakespeare, KIŞ MASALI, Çev. Ö. Nutku
219. Homeros, İLYADA, Çev. A. Erhat - A. Kadir
220. Homeros, ODYSSEİA, Çev. A. Erhat - A. Kadir
221. W. Shakespeare, KRAL IV. HENRY - I, Çev. H. Çalışkan
222. W. Shakespeare, KRAL IV. HENRY - II, Çev. H. Çalışkan

223. L. N. Tolstoy, İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ, Çev. M. Beyhan
224. W. Shakespeare, AŞKIN EMEĞİ BOŞUNA, Çev. Ö. Nutku
225. W. Shakespeare, AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ, Çev. T. S. Halman
226. C. Goldoni, SEVGİLİLER, Çev. N. Adabağ - L. Tecer
227. F. M. Dostoyevski, BEYAZ GECELER, Çev. B. Zeren
228. Sophokles, ANTİGONE, Çev. A. Çokona
229. W. Shakespeare, TITUS ANDRONICUS, Çev. Ö. Nutku
230. L. N. Tolstoy, ÇOCUKLUK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
231. M. Y. Lermontov, HANÇER -Seçme Şiir ve Manzumeler-,
Çev. A. Behramoğlu
232. Sophokles, TRAKHİSLİ KADINLAR, Çev. A. Çokona
233. W. Shakespeare, II. RICHARD, Çev. Ö. Nutku
234. Sun Zi (Sun Tzu), SAVAŞ SANATI, Çev. P. Otkan - G. Fidan
235. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - I, Çev. Ö. Nutku
236. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - II, Çev. Ö. Nutku
237. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - III, Çev. Ö. Nutku
238. J. W. von Goethe, ALMAN GÖÇMENLERİN SOHBETLERİ,
Çev. T. Tayanç
239. W. Shakespeare, WINDSOR'UN ŞEN KADINLARI, Çev. H. Çalışkan
240. GILGAMIŞ DESTANI, Çev. S. Maden
241. C. Baudelaire, ÖZEL GÜNCELER -Apaçık Yüreğim-, Çev. S. Maden
242. W. Shakespeare, FIRTINA, Çev. Ö. Nutku
243. İbn Kalânisî, ŞAM TARİHİNE ZEYL, Çev. O. Özatağ
244. Yusuf Has Hacib, KUTADGU BİLİĞ, Çev. A. Çakan
245. L. N. Tolstoy, İLKGENÇLİK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
246. Sophokles, PHİLOKTETES, Çev. A. Çokona
247. K. Kolomb, SEYİR DEFTERLERİ, Çev. S. Maden
248. C. Goldoni, LOKANTACI KADIN, Çev. N. Adabağ
249. Plutarkhos, THESEUS - ROMULUS, Çev. İ. Çokona
250. V. Hugo, SEFİLLER, Çev. V. Yakıntoklu
251. Plutarkhos, İSKENDER - SEZAR, Çev. İ. Çokona
252. Montesquieu, İRAN MEKTUPLARI, Çev. B. Günen
253. C. Baudelaire, KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ, Çev. S. Maden
254. İ. S. Turgenyev, HAM TOPRAK, Çev. E. Altay
255. L. N. Tolstoy, GENÇLİK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
256. Ksenophon, ANABASİS -On Binler'in Dönüşü-, Çev. A. Çokona
257. A. de Musset, LORENZACCIO, Çev. B. Günen
258. É. Zola, NANA, Çev. B. Onaran
259. Sophokles, AİAS, Çev. A. Çokona
260. Bâkî, DİVÂN, Çev. F. Öztürk
261. F. Nietzsche, DAVID STRAUSS, İTİRAFÇI VE YAZAR, Çev. M. Tüzel
262. F. Nietzsche, TARİHİN YAŞAM İÇİN YARARI VE SAKINCASI,
Çev. M. Tüzel
263. F. Nietzsche, EĞİTİCİ OLARAK SCHOPENHAUER, Çev. M. Tüzel

264. F. Nietzsche, RICHARD WAGNER BAYREUTH'TA, Çev. M. Tüzel
265. A. de Musset, ŞAMDANCI, Çev. B. Tuncel - S. Eyüboğlu
266. Michelangelo, CENNETİN ANAHTARLARI, Çev. T. S. Halman
267. D. Diderot, RAHİBE, Çev. A. Cerngil
268. Edib Aluned Yükeki, ATEBETÜ'L-HAKAYIK, Çev. A. Çakan
269. İ. S. Turgenyev, BAŞKANIN ZİYAFETİ - PARASIZLIK - BEKÂR, Çev. N. Y. Taluy
270. Aristoteles, POETİKA -Şiir Sanatı Üzerine-, Çev. A. Çokona - Ö. Aygün
271. Hippokrates, AFORİZMALAR, Çev. E. Çoraklı
272. G. Leopardi, ŞARKILAR, Çev. N. Adabağ
273. Herodas, MİMOSLAR, Çev. Alovera
274. Molière, HASTALIK HASTASI, Çev. B. Günen
275. Laozi, TAO TE CHİNG -Dao De Jing-, Çev. S. Özbey
276. BÂBİL YARATILIŞ DESTANI -Enuma Eliş-, Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
277. M. Shelley, FRANKENSTEIN YA DA MODERN PROMETHEUS, Çev. Y. Yavuz
278. Erasmus, DELİLİĞE ÖVGÜ, Çev. Y. Sivri
279. A. Dumas, SAINTE-HERMINE ŞÖVALYESİ, Çev. H. Bayrı
280. Sophokles, OİDİPUS KOLONOS'TA, Çev. A. Çokona
281. A. Dumas, SİYAH LALE, Çev. V. Yakıntoklu
282. A. Sewell, SİYAH İNCİ, Çev. A. Berktaş
283. C. Marlowe, PARİS'TE KATLİAM, Çev. Ö. Nutku
284. F. Nietzsche, İYİNİN VE KÖTÜNÜN ÖTESİNDE, Çev. M. Tüzel
285. C. Marlowe, KARTACA KRALİÇESİ DİDO, Çev. Ö. Nutku
286. Hesiodos, THEOGONİA -İŞLER VE GÜNLER, Çev. A. Erhat - S. Eyüboğlu
287. Horatius, ARS POETICA -Şiir Sanatı-, Çev. C. C. Çevik
288. W. Shakespeare, ÇİFTE İHANET, Çev. Ö. Nutku
289. Molière, KİBARLIK BUDALASI, Çev. B. Günen
290. Semonides ve Alkambros Şairi, ŞİİRLER VE BÜTÜN FRAGMANLAR, Çev. Alovera
291. D. Defoe, VEBA YILI GÜNLÜĞÜ, Çev. İ. Kantemir
292. O. Wilde, ÖNEMSİZ BİR KADIN, Çev. P. D. Deveci
293. L. N. Tolstoy, EFENDİ İLE UŞAĞI, Çev. A. Hacıhasanoğlu
294. H. de Balzac, VADİDEKİ ZAMBAK, Çev. V. Yakıntoklu
295. C. Marlowe, MALTALI YAHUDİ, Çev. Ö. Nutku
296. H. Melville, KATİP BARTLEBY, Çev. H. Koç
297. Cicero, YASALAR ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
298. E. T. A. Hoffman, MATMAZEL DE SCUDÉRY, Çev. G. Zeyinoğlu
299. SÜMER KRAL DESTANLARI, Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
300. L. N. Tolstoy, SAVAŞ VE BARİŞ, Çev. T. Akgün
301. Plutarkhos, DEMOSTHENES - CİCERO, Çev. İ. Çokona
302. Farabi, İDEAL DEVLET, Çev. A. Arslan
303. C. Marlowe, II. EDWARD, Çev. Ö. Nutku

304. Montesquieu, KANUNLARIN RUHU ÜZERİNE, Çev. B. Günen
305. Cicero, YAŞLI CATO VEYA YAŞLILIK ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
306. Stendhal, PARMA MANASTIRI, Çev. B. Onaran
307. A. Daudet, DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR, Çev. S. E. Siyavuşgil
308. Euripides, İPHİGENİA AULİSTE, Çev. A. Çokona
309. Euripides, İPHİGENİA TAURİSTE, Çev. A. Çokona
310. Pascal, DÜŞÜNCELER, Çev. D. Çetinkasap
311. M. de Staël, ALMANYA ÜZERİNE, Çev. H. A. Karahasan
312. Seneca, BİLGİNİN SARSILMAZLIĞI ÜZERİNE - İNZİVA
ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
313. D. Hume, İNSANIN ANLAMA YETİSİ ÜZERİNE BİR
SORUŞTURMA, Çev. F. B. Aydar
314. F. Bacon, DENEMELER -Güvenilir Öğütler ya da Meselelerin Özü-,
Çev. C. C. Çevik - M. Çakan
315. BABİL HEMEROLOJİ SERİSİ -Uğurlu ve Uğursuz Günler Takvimi-,
Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
316. H. Walpole, OTRANTO ŞATOSU, Çev. Z. Avcı
317. İ. S. Turgenyev, AVCININ NOTLARI, Çev. E. Altay
318. H. de Balzac, SARRASINE, Çev. A. Berktaş
319. Farabî, MUTLULUĞUN KAZANILMASI, Çev. A. Arslan
320. M. Luther, DOKSAN BEŞ TEZ, Çev. C. C. Çevik
321. F. Rabelais, PANTAGUREL, Çev. N. Yıldız
322. Kritovulos, KRİTOVULOS TARİHİ, Çev. A. Çokona
323. C. Marlowe, BÜYÜK TİMURLENK, Çev. Ö. Nutku
324. Alunedî, İSKENDERNÂME, Çev. F. Öztürk
325. M. Aurelius, KENDİME DÜŞÜNCELER, Y. F. Ceren
326. Cicero, DOSTLUK ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
327. DEDE KORKUT HİKÂYESLERİ, Çev. A. Çakan
328. Aristophanes, PLOUTOS, Çev. F. Gören - F. Yavuz
329. É. Zola, HAYVANLAŞAN İNSAN, Çev. A. Özgüner
330. RİGVEDA, Çev. K. Kaya
331. S. T. Coleridge, YAŞLI DENİZCİNİN EZGİSİ, Çev. H. Koçak
332. A. Dumas, MONTE CRISTO KONTU, Çev. V. Yalçınoklu
333. L. N. Tolstoy, KAZAKLAR, Çev. M. Beyhan
334. O. Wilde, DORIAN GRAY'IN PORTRESİ, Çev. D. Z. Batumlu
335. İ. S. Turgenyev, KLARA MİLİÇ, Çev. C. D. Akyüz
336. R. Apollonios, ARGONAUTİKA, Çev. A. Çokona
337. S. Le Fanu, CARMILLA, Çev. Y. Yavuz
338. Seneca, MUTLU YAŞAM ÜZERİNE - YAŞAMIN KISALIĞI
ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
339. F. Engels, AİLENİN, DEVLETİN, ÖZEL MÜLKİYETİN KÖKENİ,
Çev. M. Tüzel
340. T. L. Peacock, KARABASAN MANASTIRI, Çev. Y. Yavuz
341. H. von Kleist, AMPHİTRYON, Çev. M. Kahraman

342. H. de Balzac, EUGÉNIE GRANDET, Çev. V. Yalçintoklu
343. W. Whitman, ÇİMİN YAPRAKLARI-I, Çev. F. Öz
344. Montesquieu, ROMANLARIN YÜCELİK VE ÇÖKÜŞÜNÜN NEDENLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER, Çev. B. Günen
345. Beaumarchais, SEVILLA BERBERİ, Çev. B. Günen
346. W. James, PRAGMATİZM, Çev. F. B. Aydar
347. Euripides, ANDROMAKHE, Çev. A. Çokona
348. Farabî, İLİMLERİN SAYIMI, Çev. A. Arslan
349. G. Büchner, DANTON'UN ÖLÜMÜ, Çev. M. Tüzel
350. GILGAMIŞ HİKÂYESİ, Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
351. Aristophanes, KADIN MEBUSLAR, Çev. E. Gören - E. Yavuz
352. S. Empiricus, PYRRHONCULUĞUN ESASLARI, Çev. C. C. Çevik
353. H. de Balzac, GORIOTBABA, Çev. V. Yalçintoklu
354. G. E. Lessing, DÜZYAZI FABLAR, Çev. Z. Aksu Yılmaz
355. Epiktetos, ENKHEIRIDION, Çev. C. C. Çevik
356. DHAMMAPADA, Çev. K. Kaya
357. Voltaire, SADIK VEYA KADER -Bir Doğu Masalı-, Çev. B. Günen
358. Platon, PHAİDROS, Çev. A. Çokona
359. Beaumarchais, FIGARO'NUN DÜĞÜNÜ, Çev. B. Günen
360. J. Cazotte, ÂŞIK ŞEYTAN, Çev. A. Terzi
361. V. Hugo, DENİZ İŞÇİLERİ, Çev. V. Yalçintoklu
362. SUTTANĪPĀTA, Çev. K. Kaya
363. T. Paine, SAĞDUYU, Çev. Ç. Özbek
364. B. de Saint Pierre, PAUL İLE VIRGINIE, Çev. İ. Atay
365. F. Hebel, JUDITH, Çev. A. Fırat
366. Leukippos - Demokritos, ATOMCU FELSEFE FRAGMANLARI, Çev. C. C. Çevik
367. G. W. Leibniz, MONADOLOJİ, Çev. D. Çetinkasap
368. C. Dickens, DAVID COPPERFIELD, Çev. M. Arvas
369. G. Apollinaire, İKİ KIYININ AVARESİ, Çev. N. Özyıldırım
370. Aristoteles, RETORİK, Çev. A. Çokona
371. Herakleitos, FRAGMANLAR, Çev. C. C. Çevik
372. P. Lafargue, TEMBELLİK HAKKI, Çev. A. Berktaş
373. PAPAĞANIN YETMİŞ MASALI -Şukasaptati-, Çev. K. Kaya
374. C. Dickens, İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ, Çev. Z. Batumlu
375. R. Descartes, YÖNTEM ÜZERİNE KONUŞMA, Çev. M. Erşen
376. Euripides, KYKLOPS, Çev. A. Çokona
377. Voltaire, SAFDİL, Çev. B. Günen
378. Descartes, RUHUN TUTKULARI, Çev. M. Erşen
379. L. N. Tolstoy, ŞEYTAN - PEDER SERGİ, Çev. G. Ç. Kızılırmak
380. SUVARNABHĀSA SŪTRA -Altın Işık Sūtrası-, Çev. K. Kaya
381. J. Austen, EMMA, Çev. H. Koç
382. P. Corneille, EL CID, Çev. B. Bilgiç

383. Antisthenes - Diogenes, KİNİK FELSEFE FRAGMANLARI, Çev. C. C. Çevik
384. W. Whitman, ÇİMEN YAPRAKLARI-III, Çev. F. Öz
385. F. Schiller, WILHELM TELL, Çev. B. Gönülşen
386. L. N. Tolstoy, AİLE MUTLULUĞU, Çev. A. Hasanoglu
387. Ksenophon, OİKONOMİKOS -İktisat Üzerine-, Çev. A. Çokona
388. Zhuangzi, ZHUANGZİ METİNLERİ, Çev. G. Fidan
389. Voltaire, CAHİL FİLOZOF, Çev. B. Günen
390. C. Dickens, BİR NOEL ŞARKISI, Çev. Ç. Eriş
391. A. Conway, EN KADİM VE MODERN FELSEFENİN İLKELERİ, Çev. F. B. Aydar
392. S. Freud, TOTEM VE TABU, Çev. Z. A. Yılmaz
393. S. Freud, KÜÇÜK HANS, Çev. A. Fırat
394. Cicero, KADER ÜZERİNE, C. C. Çevik
395. Euripides, ORESTES, Çev. A. Çokona
396. Şāntideva, BODHİÇARYĀVATĀRA -Aydınlanma Yoluna Giriş-, Çev. K. Kaya
397. D. Defoe, KAPTAN SINGLETON, Çev. Z. Aşar
398. Stendhal, FEDER YA DA PARAGÖZ KOCA, Çev. F. Akkoç
399. P. Marivaux, KÖLELER ADASI, Çev. B. Günen
400. Konfüçyüs, KONUSMALAR, Çev. G. Fidan
401. Tyanalı Apollonios, MEKTUPLAR, Çev. C. Çevik
402. Süleyman Çelebi, VESİLETÜ'N NECĀT -Mevlit-, Çev. F. Öztürk
403. P. Merimée, CARMEN, Çev. B. Günen
404. C. Dickens, BÜYÜK UMUTLAR, Çev. D. Zeynep Batumlu
405. A. Daudet, TARASCONLU TARTARIN, Çev. K. Kahveci
406. L. N. Tolstoy, TİPİ -Seçme Öyküler ve Masallar-, Çev. E. Taştan
407. Euripides, HERAKLES, Çev. A. Çokona
408. G. Flaubert, BOUVARD İLE PÉCUCHE, Çev. V. Yalçın Toklu
409. Loukianos, HAKİKİ HİKĀYELER, Çev. E. Gören - E. İnanc
410. J. Payot, İRADE EĞİTİMİ, Çev. A. Berktaş
411. G. Apollinaire, KATLEDİLEN ŞAIR, Çev. N. Özyıldırım
412. W. James, HAKİKATİN ANLAMI, Çev. F. B. Aydar
413. Guiguzi, İKNA SANATI, Çev. G. Fidan
414. J. S. Mill, OTOBİYOGRAFİ, Çev. Ö. Orhan
415. İbn Tufeyl, HAYY BİN YAKZÂN, Çev. O. Özatağ
416. İ. S. Turgenyev, KÖYDE BİR AY, Çev. E. Altay
417. H. Melville, MOBY DICK, Çev. S. Aral Akçora
418. Loukianos, FİLOZOF YAŞAMLARININ SATIŞI - DİRİLEN ÖLÜLER VEYA BALIKÇI, Çev. C.C. Çevik
419. L. de Vega, FUENTE OVEJUNA, Çev. S.S. Coşkun Adıgüzel, E. Kılıç

Euripides (MÖ y.484-406): Atina'nın yetiştirdiği üç büyük tragedya şairi arasında en fazla eseri günümüze ulaşan sanatçı olarak özel bir yeri vardır. Bu özelliği şenliklerde Aiskhylos ve Sophokles kadar birincilik ödüllü kazanmamış olsa da halk arasında daha çok beğenilen bir şair olmasına bağlanır. Euripides'in kahramanları insana özgü zayıflık ve kusurları taşırlar, yaşadıkları trajediler de bu kusurları ile vazgeçemedikleri tutkularından kaynaklanır. Euripides çağdaş tiyatroya en yakın eserler veren klasik ozan veya modern ozanların ilki sayılabilir. Heraklesoğulları'nın Peloponnessos Savaşı'nın ilk yıllarında yazıldığı ve savaşın dördüncü yılı olan 427'de sahnelendiği tahmin edilmektedir. Euripides bu eserinde savaşın doğurduğu etik sorunlar hakkında düşüncelerini sahneye taşımış, yurttaşlarının yurtseverlik duygularına seslenmiştir. Eserde bir kentin kendisine sığınanlara karşı ne yükümlülükler taşıdığı, esirlere nasıl davranılması gerektiği gibi konulara da değinilmiş, ayrıca bir bireyin ait olduğu toplumun yararına kendini feda etmesi veya kurban edilmeye gönüllü olması yurtseverlik belirtisi olarak yüceltilmiştir.

Ari Çokona (1957): İstanbul'un Fener semtinde doğdu. İTÜ'den kimya yüksek mühendisi olarak mezun olduktan sonra bir süre boya sanayinde çalıştı. Halen özel bir lisede kimya öğretmenidir. Antik ve çağdaş Yunancadan Türkçeye edebiyat, tarih ve felsefe çevirileri yapmaktadır.

Platon, Aristoteles, Euripides, Sophokles, Ksenophon ve Kritovulos'tan yaptığı pek çok çeviri Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde yayımlanan Ari Çokona'nın İstanbul ve Anadolu Rumlarının tarih, kültür ve edebiyatına ilişkin telif eserleri, Türkiye ve Yunanistan'da çeşitli edebiyat dergilerinde yayımlanmış birçok makale, şiir ve öyküsü vardır.

